

MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing “Ülestõusmine”

Narva Õigeusu Gümnaasium

**NARVA ÕIGEUSU GÜMNAASIUMI
gümnaasiumi KEELE JA KIRJANDUSE
ainekava**

Kinnitatud
MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine”
juhatuse otsusega 03.07.2023

Narva 2023

KEEL JA KIRJANDUS

gümnaasiumi ainekava

Sisukord

KEEL ja KIRJANDUS Üldosa	2
VEENE KEEL Üldosa	2
I kursus. Keel – ühiskond – kultuur	5
II kursus. Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika	5
III kursus: Praktiline vene keel I (kõnekultuur)	7
IV kursus: Praktiline vene keel II (suulise teksti vastuvõtt ning loomine)	9
V kursus: Praktiline vene keel III (kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine)	10
VI kursus: Praktiline vene keel IV (ortograafia ja interpunktsiooni korrektsioonikursus)	11
 KIRJANDUS Üldosa	13
I kursus: 19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine	15
II kursus: 19. sajandi II poole kirjandus: realism	17
III kursus: 20. sajandi I poole kirjandus	18
IV kursus: 20. sajandi II poole kirjandus	20
V KURSUS: EESTI KIRJANDUS	22
 EESTI KEEL TEISE KEELENA Üldalused	24
10.klass	25
Õppe- ja kasvatuseesmärgid	25
Õpitulemused I, II, III kursus	25
Õppesisu I, II, III kursus	26
Osaoskuste õpitulemused	28
Pädevused, lõiming teiste ainetega ja läbivad teemad	29
Klassiväline tegevus	33
Õppekirjandus	34
Valikkursus	35
11.klass	38
Õppe- ja kasvatuseesmärgid	38
Õpitulemused IV, V, VI kursus	38
Õppesisu IV, V, VI kursus	39
Osaoskuste õpitulemused	40
Pädevused, lõiming teiste ainetega ja läbivad teemad	41
Klassiväline tegevus	46
Õppekirjandus	46
Valikkursus	47
12.klass	50
Õppe- ja kasvatuseesmärgid	50
Õpitulemused VII, VIII, IX kursus	50
Õppesisu VII, VIII, IX kursus	52
Osaoskuste õpitulemused	52
Pädevused, lõiming teiste ainetega ja läbivad teemad	54
Klassiväline tegevus	59
Õppekirjandus	59
Valikkursus	60

KEEL JA KIRJANDUS

Üldosa

Valdkonna pädevus

Valdkonna pädevus tähendab suutlikkust suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja tõlgendada keeles esitatut; omandada teadmisi erinevatest kultuuridest, mõista kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustada neid.

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
2. mõistab ja tõlgendab keeles esitatut;
3. on omandanud teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
4. on võimeline jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus.

Ainevaldkonna õppeained

Gümnaasiumis õpitakse kolm keelt: vene keel emakeelena, eesti keel teise keelena ja inglise keel võõrkeelena.

Keelepoliitiline eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks eesti keele valdamine tasemel C1, inglise keele tasemel B2.

Ainevaldkonna kirjeldus

Keeled ja kirjandus avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega.

Ainevaldkonda kuuluvate keelte õppe kirjeldus on üles ehitatud, lähtudes keeleoskustasemete kirjeldustest Euroopa keeleõppe raamdokumendis (edaspidi raamdokument). Kõikide keelte õpitulemused on raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel.

Kuna keel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtlusprotsessis, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile keelele ühtsed, erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õpitava keele sihttasemest ja õppe kestusest.

Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse arendamise kaudu: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine, mistõttu on täpsustavad õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Erinevaid osaoskusi õpetatakse integreeritult.

Keelte õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetab suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut.

Kinnitatud MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine” juhatuse otsusega 03.07.2023

Gümnaasiumis arvestatakse õppija ealist ning individuaalset eripära, suunatakse erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning antakse tagasisidet saavutatu kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist.

Gümnaasiumi eesmärk on suurendada õpilase keelepagasit, kus vene keele õpe toetab eesti keele omandamist.

Oluline on toetada õpilaste motivatsiooni, arendada oskusi, kujundada enesekindlust ning saada keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Keeleõpe on pidev protsess, kus edasimineku tagab ainult järjepidevus.

Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla tolerantne ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Gümnaasiumis on keele ja kirjanduse õpe kohandatud õppija vajaduste järgi:

1. õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
2. keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õppija huvidele;
3. erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine;
4. õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamise protsessis,
5. õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Pädevustes eristatakse järgmisi omavahel seotud komponente: teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine. Nelja komponendi õpetamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Võõrkeelte valdkonna õpitulemustes sisalduvad keelepädevused, kultuur (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi seotud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja tegevuste kaudu.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamisel suunatakse õpilasi hindama inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohalt; väärtustama oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandit ning nüüdiskultuuri sündmusi, inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; hindama üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, sh sallivust ja koostööoskust ning seeläbi teadvustama oma väärtushinnanguid.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus võimaldavad õpilasel end edukalt ühiskonnas teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid ja mitmekesisust. Seetõttu on sotsiaalne ja kodanikupädevus tihedalt seotud kultuuri-, väärtus- ja suhtlemispädevusega. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa mitmesugused õpitöövormid (nt rühmatöö, projektõpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes käsitletavate teemade ja õppetegevuste kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutlustes, rollimängudes ning muudes õpitegevustes, mis aitavad õpilastel iseennast sügavamini mõista.

Kinnitatud MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine” juhatuse otsusega 03.07.2023

Oskus hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades on tihedalt seotud ka õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse suunates õpilasi rakendama erinevaid õpistrateegiaid, seostama omandatud teadmisi varemõpituga ning kasutama õpitut erinevates olukordades, analüüsima oma teadmisi ja oskusi (nt Euroopa keelemapi põhimõtete alusel), planeerima oma õppimist ja seda plaani järgima.

Suhtluspädevus on võõrkeeletõlkes kesksel kohal. Võõrkeeletõlke eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea teksti mõistmise, eneseväljenduse ja tekstiloomeskus on võõrkeeltes eduka suhtlemise eeldused. Koos suhtluspädevusega arendatakse õpilastes oskust võrrelda oma ning võõra kultuuri sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasusse.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Vastavuses keeleoskuse arenguga õpitakse mõistma ja edasi andma teavet erinevatest elu- ja tegevusvaldkondadest, sh nt teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpilasi suunatakse mõistma loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; tajuma digivahendite kasutuselevõttuga kaasnevaid muutusi ühiskonnas; suhtuma kriitiliselt saadaolevasse teabesse ning olema vastutustundlik interaktiivse meedia kasutamisel. Õpilasi suunatakse kasutama digivahendeid loovalt, uuendusmeelselt ja sihispäraselt.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleskuse ja selle abil omandatud teadmised ja oskused erinevates elu- ning tegevusvaldkondades. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega; võõrkeeleskuse avardab õppija võimalusi oma ideid ja eesmäärke ellu viia ning aidata kaasa probleemide lahendamisele, reageerides muutustele loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult.

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lõiming

Keeletõlke on võimalus rikastada mõtlemist, arendada oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning nendest aru saada. Selles toetub eesti keeletõlke emakeele valdkonnale ja vastupidi. Oluline on seos ka teiste ainevaldkondadega.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Kinnitatud MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine” juhatuse otsusega 03.07.2023

Keele ja kirjanduse ainekavad haakuvad ennekõike ajaloo ja ühiskonnaõpetuse, geograafia, loodusõpetuse, bioloogia, tehnoloogia, inimeseõpetuse, muusika ning kunstõpetuse teemadega.

Kunstipädevusega puututakse kokku eri maade kultuurisaavutusi tundma õppides ning teemade (nt „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“) ja vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, näitused, muuseumid jmt). Tehnoloogiapädevus areneb arvutit kasutades. Arvuti on võõrkeeltes nii erinevate tööde tegemise kui ka suhtlus- ja info otsimise vahend. Loodusteaduslik pädevus teostub erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide kaudu.

Keel ja kirjandus. Keele ja kirjanduse valdkonnal on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, sest mõlemas arendatakse oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Mõlemas valdkonnas arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides sümbolite, graafikute, tabelite ning diagrammide abil esitatud teabe mõistmise, seostamise ja edastamise oskuse arendamine. Mõlemas valdkonnas arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, oskust loogiliselt arutleda ja põhjendada, suutlikkust ennast selgelt ja täpselt väljendada.

Loodus- ja sotsiaalsed. Lõiming saavutatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppetegevuste kaudu. Keelte õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ning järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; omandama teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuurilise teadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma eri maade kultuuripärandit nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone, kunstide mitmekesisust ning maailma kultuurilist eripalgelisust.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub keeles ja kirjanduses tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Keeleõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) on oluline salliv suhtumine kaaslastesse, ausa mängu reeglite järgimine ning oskus teha koostööd.

Valdkonnapädevus/ainevaldkond	Õpilane...
Emakeelepädevus	• Kasutab emakeele teadmisi sihipäraselt teise keele struktuuri mõistmiseks ja õppimiseks
Eesti keele pädevus	• Oskab eesti keelt • Mõistab ja suhtub lugupidavalt erinevatesse kultuuridesse ja traditsioonidesse • Kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi eesti keeles erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.
Matemaatikapädevus	• Oskab eesti keeles arvutada, mõistab graafikuid ja statistilisi andmeid, oskab selle põhjal arutleda, teha nende alusel kokkuvõtteid.
Loodusteaduslik pädevus	• Mõistab looduskeskkonna mõju ühiskonna arengule

	• Orienteerub järgmistes mõistetes nagu: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, eluviis • Väärtustab vastutustundlikku eluviisi • Realiseerub eelkõige teema „Keskkond ja tehnoloogia” ning „Inimene ja ühiskond” kaudu läbi suhtluspädevuse ja alustekstide kaudu.
Tehnoloogiline pädevus	• Oskab siduda tehnika ja tehnoloogia arengut muutustega ühiskonnas • Oskab kasutada keele õppes tehnilisi vahendeid, elektroonseid sõnastikke, tõlkeabiprogramme jms. • Realiseerub teema „Keskkond ja tehnoloogia” kaudu. • Oskab infot otsida ja vahetada
Kunstipädevus	• On tolerantne ja vastuvõtlik Eesti ja kogu maailma erinevate kultuuride suhtes • Suudab loominguliselt väljendada ennast • Õpib tundma eesti kultuuri saavutusi eelkõige teemavaldkonna „Kultuur ja looming” kaudu
Tervise - ja kehakultuuripädevus	• Saab aru kehalise kultuuri tähtsusest inimese harmoonilises arengus • Väärtustab tervislikku eluviisi
Digipädevus	• kasutatab digivahendeid ja erinevaid teabeotsingumeetodeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks • koostab ja loob digitaalseid tekste • vormistatab tekste digivahenditega, mõistab intellektuaalse omandi kaitse vajadust ja järgib autoriõigusi • tunneb, kuidas turvaliselt kasutada internetti

Läbivad teemad

Keele ja kirjanduse valdkonna ained kajastavad erinevates kooliastmetes õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid keelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.

Kõiki läbivaid teemasid käsitletakse viie teemavaldkonna kaudu. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

1) **elukestev õpe ja karjääri plaanimine:** teemavaldkonnad „Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond“. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutuvõimet, mis on aluseks elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel, ning suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Keeleõppe kaudu omandatakse enda ning oma teadmiste ja oskuste tutvustamiseks vajalik sõnavara. Õpilastele tutvustatakse eri ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi ning õpitakse mõistma ja koostama nt õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente;

- 2) **keskkond ja jätkusuutlik areng:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond“. Harjutatakse otsuste langetamist ja hinnangute andmist keskkonnaküsimustes, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sh piiranguid), ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise;
- 3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:** teemavaldkonnad „Eesti ja maailm“, „Haridus ja töö“, „Inimene ja ühiskond“. Õpilasi suunatakse mõistma ühiskonna toimimise põhimõtteid ning kodanikualgatuse tähtsust, ettevõtluse rolli ühiskonnas ja sellega seotud mõjusid ning kujundama oma seisukohti teemaga seotud eetilistes küsimustes. Gümnaasiumis on peamine eesmärk kujundada õpilastes vajalikke praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks;
- 4) **kultuuriline identiteet:** teemavaldkonnad „Eesti ja maailm“, „Kultuur ja looming“, „Inimene ja ühiskond“. Toetatakse jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi teiste kultuuride vastu ning eelarvamusteta ja teadlikku suhtumist neisse. Õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse eri ainete tundides tervikuks, luuakse võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti ja meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mis kaasneb teises kultuuriruumis elamisega;
- 5) **teabekeskkond:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“. Õpilasi suunatakse tegema meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning neid põhjendama, lähtudes oma huvidest ja vajadustest; arutlema avalikus ruumis tegutsemise reeglite üle, mõistma meediamajanduse rolli ühiskonnas ning üleilmastumise mõjusid meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele;
- 6) **tehnoloogia ja innovatsioon:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“. Õpilasi suunatakse mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale ning seeläbi kujundama oma seisukohti teemaga seotud eetilistes küsimustes. Eesmärk on kujundada positiivseid hoiakuid tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes, valmisolekut kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 7) **tervis ja ohutus:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning aitama kaasa tervist edendava turvalise keskkonna loomisele;
- 8) **väärtused ja kõlblus:** kõik teemavaldkonnad. Õpilasi suunatakse arutlema isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; respektierima erinevaid vaateid ning kaitsma ja põhjendama enda seisukohti; mõistma, et mitmekesisus on rikkus. Keskkel kohal on kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega.

Prioriteetsed läbivad teemad Narva Õigeusu Gs on „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“, „Eesti ja maailm“. Toetame neid teemakohaste tekstide ja neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega ning õppija algatusvõime ja iseseisva tegutsemise toetamisega.

Hindamine

Hindamisel lähtume vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemusi hindame sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Meie koolis hinnatakse õpilase teadmisi ja oskuisuuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta anname sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane on teadlik, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Tagasiside andmisel (sh keeleliste õpitulemustele) kasutatakse kõrvuti õpetaja hinnangutega õpilaste enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, mille alusel tehakse ettepanekuid edaspidisteks toetavateks tegevusteks. Õpilast suunatakse märkama oma edusamme ja kasutama saavutatut edasi õppides, seadma ise endale õpieesmärgid ning andma oma teadmiste ja oskustele hinnangut õpitavas võõrkeeles.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. lähtume õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetame lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. taotleme, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
3. võimaldame õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4. kasutame diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
5. rakendame nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
6. mitmekesistame õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvutiklass jne;
7. kasutame erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

Vene keel ja kirjandus

Üldosa

Keele- ja kirjanduspädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses;
2. arutleb loetud, vaadatud või kuulatud teksti põhjal teemakohaselt ja põhjendatult;
3. teab tekstide ülesehituse põhimõtteid, koostab eri liiki tekste, kasutades alustekstidena nii teabe- ja ilukirjandustekste kui ka teisi allikaid neid kriitiliselt hinnates;
4. hindab kriitiliselt meedia- jm avalikke tekste, tunneb ära tekstide mõjutusvahendid;
5. mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust;
6. väärtustab kirjanikku kui loojat ning kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat, kujutlus- ja mõttemaailma arendajat;
7. teab eesti, vene ja väliskirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid, seostab neid ajajärgu ja kultuurikontekstiga;
8. tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre, eristab kirjandusteksti poeetilisi võtteid ja peamisi kujundeid;
9. analüüsib ja tõlgendab eri liiki kirjandusteoseid.

Lõiming

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja õppeainetega

Eesti/vene keel on ühtaegu kooli õppekeel ja keskne õppeaine. Hea keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ning toimetulekuks isiklikus ja avalikus elus. Samas arendavad kõik õppeained keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara mõistmist ja kasutusoskust, teksti mõistmist ja tekstiloomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Seega kujuneb õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus välja mitte üksnes eesti/vene keele, vaid kõigi õppeainete õppetegevuse tulemusel. Samas toimub keeleoskuse järjekindel ja teadlik arendamine siiski valdavalt keele- ja kirjandustundides, kuid pidev koostöö teiste ainete õpetajatega on kindlasti tulemuslik. Vene keele ja kirjanduse õpetamise teiste õppeainetega lõimimiseks on teisigi võimalusi kui keeleõpe.

Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine võib äratada huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutatud teoste lugemine ja arutamine võib teadlikul suunamisel äratada huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Loodusalased tekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ja ilukirjanduses aitavad kaasa looduse tundmaõppimisele ja väärtustamisele. Loodusluule lugemine ja esitamine, sellega seotud esteetilisemotsionaalsed elamused, samuti kirjandusteose looduskirjelduse kui kunstilise kujundi analüüs, selle tähenduse mõistmine teose kontekstis ergastab tähelepanu looduse ilule ja väärtustab loodust kui esteetiliste elamuste allikat.

Sotsiaalaainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs mõjutab maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist, ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandusõpetuse taotlus suunata õpilasi erinevate ajastute

kirjandusteoseis käsitletud probleeme tänapäevaelu ja inimestega seostama soodustab kindlasti õpilaste sotsiaalse pädevuse kujunemist.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs soodustab arusaamist kunstilisest kujundist kui kunstiainete üldmõistest ja mis tahes kunstiteosest kui kunstiliste kujundite süsteemist, mis kannab teatavat autoripositsiooni ja sõnumit.

Kirjandusteoste illustatsioonide analüüs toetab kujutava kunsti spetsiifika ja väljendusvahendite mõistmist. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisuundumustega.

Keelt ja kirjandust õppides kasutatakse digivahendeid ja erinevaid teabeotsingumeetodeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks ja saadud teabe rakendamiseks probleeme lahendades, nende üle arutledes või uut sisu luues, kasutades digikeskkonda sihipäraselt koos teiste teabeallikatega. Koostatakse ja luuakse digitaalseid tekste ning vormistatakse neid digivahenditega, mõistetakse intellektuaalse omandi kaitse vajadust ja järgitakse autoriõigusi, sh teksti digitaalsel kujul säilitamist. Isikuandmeid sisaldavaid tekste koostades ning digikeskkonnas suheldes pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele ja igapäevaelu väärtuspõhimõtete arvestamisele.

Lõiming läbivate teemadega

Elukestvaks õppeks ja karjääri planeerimiseks ning teabekeskkonnas toimetulekuks loob eeldused valdkonnapädevuse omandamine, sh korrektne suuline ja kirjalik väljendusoskus, arutlus- ja suhtlusoskus, eri liiki tekstide koostamise oskus ning teabe muretsemine eri allikatest neid kriitiliselt hinnates.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi vene keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. süstematiseerib ja süvendab oma teadmisi keelesüsteemi struktuurist ning funktsioneerimisest; süstematiseerib ja üldistab oma teadmisi õigekirjast ning saavutab kirjaoskuse kõrgema taseme;
2. õpib tundma leksikoloogiat, stilistika ja kõnekultuuri tähtsamaid küsimusi;
3. arendab oskusi töötamiseks erinevates funktsionaalstiilides tekstidega;
4. teadvustab massiteabevahendite rolli kultuuri- ja ühiskondlikes protsessides ning mõistab nende kasutamise vajalikkust;
5. oskab tekste (sh meediatekste ja reklaami) analüüsida ning kriitiliselt hinnata, saades aru autori kavatsusest ning osates eristada usutavat ja ebausutavat infot;
6. õpib loetust ja kuuldust adekvaatselt aru saama;
7. õpib õigesti valima keelendeid, luues mitmesuguse eesmärgiseadega suulisi või kirjalikke
8. tekste; täiustab oskust oma seisukohta õigesti ja veenvalt väljendada;
9. õpib kirjutama mitmes žanris arutlevaid tekste (kirjand, essee, loovtöö, uurimistöö, projekt) ning tarbetekste;
10. loob blogisid ja veebitekste, et väljendada oma suhtumist mitmesugustesse probleemidesse;
11. kujundab adekvaatse ja stabiilse enesehinnangu;
12. oskab saadud teadmisi rakendada elus ning oma tulevases kutsetöös;
13. kujuneb vaimselt arenenud ja sotsiaalselt aktiivseks isiksuseks, kes on valmis end täiendama.

Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumiastmes, millega üldharidus lõpeb, on oluline soodustada õpilaste sotsiaalset kohanemist, arvestades tööturu eripära ja reaalseid vajadusi. Teoreetilised teadmised vene keelest ja keele praktiline valdamine aitavad saada tänapäevaühiskonna tegusaks liikmeks ning leida väärika töö eriti niisugustes tegevusvaldkondades nagu tõlkimine, kirjastustegevus, toimetajatöö, õpetajatöö, teadus, turism, sotsiaaltöö, meditsiin, äritegevus. Õpilaste sotsialiseerumine tagatakse osaliselt selle ainekava põhieesmärkide saavutamise ja üksikülesannete täitmise kaudu. Vene keele õppe lõppeesmärk on oskus lahendada aktuaalseid suhtlusülesandeid keelevahendite abil. Vene keele valdamine paneb aluse teiste keelte ja ülejäänud õppeainete edukale omandamisele, aitab kujundada õpilaste maailmapilti, avardab nende silmaringi ning arendab mõtlemist.

Teoreetilised teadmised on keele praktilise valdamise aluspõhi, seepärast sisaldab gümnaasiumi ainekava kolme tüüpi õppematerjali: teadmised keelest ning keelelised ja kommunikatiivsed oskused. Gümnaasiumiõpetaja peab valdama tänapäeva keeleteadust, uusi tehnoloogiaid ja töömetoodikaid.

Õppeaine koosneb kuuest kohustuslikust ja ühest valikkursusest: igal aastal õpitakse üht teoreetilist ja üht praktilist kursust; teoreetilised kursused eelnevad praktilistele või on nendega paralleelselt.

Kohustuslikud kursused on „**Keel – ühiskond – kultuur**“, „**Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika**“, „**Praktiline vene keel I (kõnekultuur)**“, „**Praktiline vene keel II (suulise teksti vastuvõtt ning loomine)**“, „**Praktiline vene keel III (kirjaliku teksti vastuvõtt ning loomine)**“ ning „**Praktiline vene keel IV (ortograafia ja interpunktsiooni korrektsioonikursus)**“. Praktilised kursused eeldavad õpitud teoreetiliste teadmiste rakendamist.

Gümnaasiumi vene keele ainekava on üles ehitatud põhimõttel üldiselt üksikule. Kursusel „Keel ja ühiskond“ on kõige üldisem iseloom. Kursus süvendab teadmisi keele ajaloolisest arengust, funktsioneerimisest, varieerumisest ning vastastikustest seostest teiste keelte ja kultuuridega. Muu kõrval käsitletakse siin küsimusi keele funktsionaalsest liigendumisest ning kõigi keeleüksuste ja -vahendite koosmõjust tekstis, mida üksikasjalikumalt õpitakse kursuses „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“.

Kursusest „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“ saavad õpilased teoreetilisi teadmisi teksti struktuurist ning mitmesugustes kommunikatsioonitingimustes kasutatavate eri tüüpi tekstide loomisest, mõistmisest ja hindamisest. Tekstikeskne käsitlus ühendab kõiki vene keele õppimise etappe nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis, kuid spetsiaalse süsteemipärase õppimise objekt on tekst kui kõne- ja keeleüksus nimelt selles kursuses. Kursus põhineb kõigil õpilaste varem omandatud teadmistel, kuna tekst on sisuliselt kõigi keeletasemete üksuste koosmõju ja vastastikune tingitus.

Kursus „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“, mis vahendab ka põhiteadmisi keele toimimisest eri valdkondades ja suhtlusolukordades, tõstab õpilaste vene keele oskuse taset, realiseerides funktsionaal-tegevusliku käsitluse ideed. Kursuse funktsionaal-tegevusliku iseloomu realiseerimist toetab võimalus rakendada ühe tunni raames komplekselt kõiki kõnetegevuse liike: kuulamist, lugemist, kõnelemist ja kirjutamist. Ainult on kerge lõimida kirjanduskursustega (nt töö õpitavate kirjandusteoste keelega). Kursuse võtmemõiste on teatud stiilis või žanris tekst, mis loob tingimused, et a) selgitada eri keeletasandite üksuste vahelisi stiiliseoseid; b) tuua järjekindlalt esile õppeainesiseid ja ainetevahelisi seoseid.

Vene keele õpetamisel on traditsiooniliselt suure tähelepanu all õpilase kirjalik kõne. Et täiustada õpilaste õigekeelsusoskusi on gümnaasiumis ette nähtud praktilise vene keele kursus tööksortograafia ja interpunktsiooniga. Kõnekultuuri kursuse eesmärk on kõne erijoonte ja keelenormide kohta käivate teoreetiliste teadmiste rakendamine suulist ja kirjalikku teksti koostades. Kaks vene keele praktilist kursust, „Suulise teksti vastuvõtt ning loomine“ ja „Kirjaliku

teksti vastuvõtt ning loomine“, täiustavad suulise ja kirjaliku teksti mõistmiseks ning loomiseks vajalikke oskusi.

Valikkursus „Vene keel Eestis“ vaatleb põhjalikumalt üht kursuses „Keel – ühiskond – kultuur“ üldisemalt käsitletud aspekti.

I kursus „Keel – ühiskond – kultuur“

Õppesisu

Suhtlemine keele abil inimese evolutsiooni käigus. Keel ja ühiskond, keel ja isiksus. Inimeste suhtlemine ja loomade suhtlemine. Keele funktsioonid. Keele kommunikatiivne funktsioon. Keele ja mõtlemise seos. Keel kui märgisüsteem. Keel ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid. Keel ja kõne. Kirja areng: kirja tekkimine, tähtkiri, tähestikud. Tehiskeeled. Keelte ja kultuuride vastastikused mõjutused. Rahvuskeel. Keelelise käitumise rahvuskultuuriline eripära. Keel kui vaimsete väärtuste väljendaja ja kandja. Keelkonnad ja keelerühmad. Keelte ühisjooned. Indoeuroopa keelkond: romaani, germaani ja slaavi keelerühm. Keel ja dialekt. Slaavi keeled ning vene keele koht nende seas. Tänapäeva vene keele arenemistendentsid.

Kirjakeel (kirjalik keel, vene kõnekeel). Ühiskonna ja keele sotsiaalne, erialane, ealine, territoriaalne jne liigendus. Tänapäeva vene keele dialektid. Madalkeel. Släng/žargoon (sotsiaalne, professionaalne, ealine jt). Keele ealised, soolised ja muud variandid. Idiolekt.

Metropoli ja diasporaa keel. Vene keel Eestis: kõnelejad, territoriaalne levik, funktsioonid.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. mõistab keele rolli ning funktsiooni ühiskonnas, teadvustab keele ja kultuuri vastastikust seost;
2. on omandanud ettekujutuse vene keele kohast maailma teiste keelte seas, tunneb huvi keele
3. ajaloo vastu, huvitub selle keele kandjate kultuurist, hindab kultuuritraditsioonide järjekestvust ning mõistab, et keel on osa tema identiteedist;
4. suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse, sh eesti keelesse, integreerudes Eesti mitmekultuurilisse ühiskonda;
5. mõistab sootsiumi liigenduse ja keele variatiivsuse vastastikust seost;
6. arutleb loetu üle, kasutades omapoolseid näiteid ja argumente, ning teeb järeldusi;
7. oskab analüüsida ja hinnata keelevahendeid olenevalt nende kasutamisest tänapäeva vene keele teatud variandis;
8. oskab kasutada keelevahendeid kooskõlas tänapäeva vene keele ühe või teise variandiga;
9. teadvustab keeleliste ja mittekeeleliste kommunikatsioonivahendite ja -kanalite vastastikust seost;
10. analüüsib ja hindab keele arengutendentse ning keele tänapäevaseisundit.

II kursus „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“

Kursusel on esmajoones teoreetiline ja osaliselt praktiline iseloom; eeldatakse, et kõiki teoreetilisi teadmisi kinnistatakse materjali, st stiililt ja žanrilt erinevaid tekste praktiliselt analüüsides.

Õppesisu

- Põhikooli materjali kordamine ja üldistamine: teksti mõtteline terviklikkus, liigendatus, pealkiri, põhiidee, teksti sidusus, tekstiliigid.
- Keelesüsteemi tekstitasand.
- Teiste keeletasandite üksuste funktsioneerimine tekstis.
- Tekst kui keele- ja kõneüksus: teksti formaalsed, sisulised ja kommunikatiivsed tunnused, kõigi tunnuste vastastikune seos ja tingitus.
- Teksti funktsioonid.

Teksti formaalsed ja keelelised tunnused

- Teksti sidususe liigid. Lausete ja tekstiosade järjestikune (lineaarne) seos. Kõigi tekstiosade vertikaalne (globaalne) seos, mis vormistab tekstist tervikliku ühiku: jaotumine paragrahvideks, osadeks, rubriikideks. Leksikaalsed sidususvahendid: sõnakordus, asendussõnad (asesõnad, sünonüümid, perifraasid, sooja liiginimetused jne); mõtteliselt ristuvad sõnad (assotsiatiivseosed). Grammatilised sidususvahendid: aspekt, aeg, kõneviis, pööre, lausete süntaktiline struktuur jt.
- Lausete ja tekstiosade loogiliste/mõtteliste suhete vormistamise vahendid: pealkiri, sündlused, resümeeerivad sõnad, sidesõnad, rõhumäärsõnad, kiilud jt.
- Lause ja teksti teatestruktuur. Olemasolev (lähte)info ning uus (kommunikatiivselt oluline) info lauses. Siirdumine ühelt teabeliigilt teisele lauses ja tekstis: ahelseos, paralleelseos, radiaalseos (tekstiosade seotus ühise keskmega).
- Tekstimallid. Kohustuslike (tekst passis, palved, hümn jt), kindlaks kujunenud (autobiograafia, avaldus, retsensioon jt) ja vabade mallide järgi (ilukirjanduslik tekst, isiklik päevik, isiklik elektrooniline kirjavahetus) üleshitatud tekstid.
- Õkonoomia (lühidus, kokkusurutus) ja liiasus kui teksti tunnused, nende realiseerimine kõnes; teksti lühendamise ja laiendamise keelelised vahendid.

Teksti sisu ja kommunikatiivne suunitlus

- Keelendite tähendus kontekstis (sõnad, sõnaühendid, laused). Sisu terviklikkus.
- Kõne kui tegevus. Suhtlussituatsioon. Teksti eesmärk. Adressaat. Mõjutamine keele abil.
- Teksti organiseerimise iseärasused elektronruumis (hüpertext, lähtetext ja kasutajate kommentaarid, saidi, portaali, blogi jt tekstide struktuur). Sünkroonne ja asünkroonne suhtlemine internetis.

Teksti funktsioneerimise peamised valdkonnad

- Funktsionaalstiilid. Stiilide realiseerimise kirjalik ja suuline vorm. Suulised ja kirjalikud žanrid.
- Asjaajamistekstid. Nende kasutusala, loomise eesmärk. Asjaajamistekstide peamised keelelised erijooned. Teadustekstid. Nende kasutusala, loomise eesmärk. Teadustekstide peamised keelelised erijooned.
- Ajakirjandustekstid. Nende kasutusala, loomise eesmärk. Ajakirjandustekstide peamised keelelised erijooned. Ajakirjandusstiili realiseerumise iseärasused trükiajakirjanduses, internetis, televisioonis, raadios.

- Argistiil (kõnestiil) ja kõnekeel. Kasutusala, eesmärk ja suhtlussituatsioon. Sidususe iseloom, teemade vaba vaheldumine (läbisegamini teemavahetus), vormi ja sisu ebaproportsionaalsus.
- Argistiili peamised keelelised erijooned.
- Ilukirjanduslikud tekstid. Nende kasutusala, loomise eesmärk. Ilukirjanduskeepe peamised iseloomulikud jooned. Ilukirjanduslikud väljendusvahendid.
- Mitteverbaalsete teabeedastusvahendite roll kirjalikus (illustratsioonid, graafikud, skeemid, fotod, internetinaeratud jt) ja suulises tekstis (miimika, žest, kehakeel, pilk, keelevälised helid, distants, liikumine jt). Multimeediatekstid. Tekstide mitmesugused klassifikatsioonid, klassifikatsioonitunnuste paljus. Mitteverbaalsed tekstid.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. mõistab keelesüsteemi tekstitasandi iseärasusi;
2. orienteerub keeleühikute ja tekstide stiililises mitmekülgsuses;
3. on omandanud ettekujutuse tekstiliikidest;
4. teab teksti kui keele- ja kõneüksuse põhitunnuseid;
5. oskab analüüsida teksti formaalseid tunnuseid;
6. oskab analüüsida teksti sisu ja kommunikatiivset suunitlust;
7. suhtub teadlikult võimalusse kasutada omandatud teoreetilisi teadmisi suulises ja kirjalikus kõnes;
8. väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestades suhtlusvaldkonda, -situatsiooni ja –eesmärki ning järgides stiili- ja etiketinorme;
9. kasutab oskuslikult keele stilistilisi võimalusi erineva žanrikuuluvusega suulistes ja kirjalikes tekstides.

III kursus „Praktiline vene keel I (kõnekultuur)“

See on praktilise suunitlusega kursus, mis eeldab teoreetilisi põhiteadmisi kõne kommunikatiivsetest omadustest ning toetumist põhikoolis õpitud materjalile. Kursus on seotud kursusega „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“.

Õppesisu

Kõnekultuuri üldmõisted

- Kirjakeel ja kõnekultuur. Funktsionaalne kihistus ja kodifikatsioon kui kirjakeele põhitunnused.
- Funktsionaalstiilide suhted kõnekultuuriga.
- Keel ja isik. Isiku keelekultuur ja ühiskonna keelekultuur. Suhtlemine arvuti abil ja kõnekultuur.
- Stiilivärvingu liigid ja nende suhted. Emotsioone väljendava ja funktsionaalstiililise värvingu arvestamine kui arenenud stiilivaistu ja stiilnormide valdamise tunnus ning kõne sobivusnõuete järgimise oskus. Funktsionaal-stiililise ja emotsioone väljendava värvingu kajastamine sõnastikes.

Kõne kommunikatiivsed omadused

- Kõne põhiomadused: kohasus, puhtus, õigsus, täpsus, loogilisus, rikkus, ilmekus.
- Kommunikatiivselt täiusliku kõne omaduste üldisloomustus. Kohasus kui üldine reguleeriv omadus. Õigekeelsus kui hea keelekasutuse põhiomadus.
- Keelendite kohasus: funktsionaal-stiililine, situatiiv-kontekstuaalne, isikulis-psühholoogiline. Kõne kohasus ja puhtus. Kohane sünonüümide valik; ametliku sõnavara, professionalismide ning murdesõnade sobiv kasutamine. Žargonismid ja kirumissõnad suhtluseetika seisukohast.
- Õige keelekasutus kui kõnekultuuri põhiomadus. Õigekeelsus kui kirjakeele normide järgimine.
- Normatiivsuse funktsionaalselt tingitud astmed (range, neutraalne, labiilne).
- Sõnakasutuse täpsus. Terminoloogia. Sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid. Kõne liiasus (pleonasm, tautoloogia) ning kõne ebapiisavus.
- Kõne loogilisus; loogilisuse, täpsuse ja õigsuse seos. Loogilisuse tingimused. Rõhutatud sidususe keelised vahendid. Tüüpilised ebaloogilisused.
- Kõne puhtus ja kohasus. Laensõnad, kantselleikeelendid, kõnestambid, historismid. Parasiitsõnad, žargonismid, ebasündsad väljendid. Normeerimata elementide kasutuse lubatavuse piirid kõnes. Keelevabadus ja keele vulgariseerimine.
- Kõne väljendusrikkus. Pseudoväljendusrikkus (ilutsemine). Kõne rikkus (mitmekesisus).
- Mitmekesisuse nõude rikkumine.

Kirjakeele normid

- Häälde- ja rõhunormid; ortoepianormide rikkumine nimisõnade, omadussõnade täis- ja lühivormide, tegusõnade pöörde- ja soovormide, kesksõnade täis- ja lühivormide ning mäarsõnade hääldamisel.
- Morfoloogianormid; nende rikkumine nimi-, omadus- ja arvsõnade (suulises kõnes), asesõnade, tegusõna pöörde- ja soovormide, kesksõnade ja gerundiumide vormide moodustamisel ning kasutamisel.
- Süntaksinormid; nende rikkumine käändelise reksiooni, gerundiumi kasutamise, aluse ja öeldise ühildumise juhtudel; sõnajärjevead lauses ja tekstis.
- Koondlause samalaadsete liikmete reastamise reeglid; reeglite rikkumise tüüpilised juhud.
- Sõnade ühilduvus: leksikaalne (semantiline), stilistiline, grammatiline; tüüpilised ühildumisvead.
- Stiilnormid ja nende liigid; tüüpilised reeglite rikkumise juhud.

Vene kõneetikett

- Suhtluseetika.
- Kõne-eetika peamised reeglid suulises ja kirjalikus kõnes.
- Viisakusnormide rahvuslikud erijooned suulises ja kirjalikus kõnes.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. rakendab teoreetilisi teadmisi kõne kommunikatiivsetest omadustest, koostades suulist ja kirjalikku teksti ning parandades oma ja võõrast teksti;
2. hindab objektiivselt oma ja võõra teksti omadusi;

Kinnitatud MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine” juhatuse otsusega 03.07.2023

3. valib sobivaid keelendeid, võttes arvesse suhtlusvaldkonda ja -situatsiooni ning adressaadi eripära;
4. arvestab argi- ja madalkeelset sõnavara, žargonisme kasutades nende sobivust ning kõneetiketti;
5. hoolitseb kõne puhtuse eest, jälgides laenude, murdesõnade, erialasõnade, historismide jms kasutamise sobivust; teeb vahet sobivate klišeede ja õigustamatute stampide vahel;
6. on täpne homonüümide, paronüümide, antonüümide ja sünonüümide kasutamisel; väldib tautoloogiat, pleonasme ja mitmetähenduslikkust;
7. rakendab praktikas teadmisi peamistest keelenormidest (ortoepilistest, morfoloogilistest, süntaktilistest, stilistilistest);
8. ehitab loogiliselt ja õigesti liht- ja liitlauseid ning paigutab tekstiosad loogiliselt;
9. kasutab tekstides vene keele kogu rikkust, sh väljendusrikkaid keelendeid;
10. loob õppe-teaduslike ja avalike esinemiste tekste, toetudes teadmistele heast keelekasutusest ning järgides teksti loogilisele struktuurile esitatavaid nõudmisi.

IV kursus „Praktiline vene keel II (suulise teksti vastuvõtt ning loomine)“

Kursus on praktilise iseloomuga ja põhineb teoreetilistel kursustel.

Teksti üksiktunnused töötatakse läbi tekstifragmentide põhjal, seejärel töötatakse peamiselt terviklike erinevas stiilis tekstidega.

Õppesisu

- Kursuses vaadeldakse konkreetsete näidete varal teksti põhitunnuseid, mida õpiti kursuses „Tekst keeles ja kõnes.
- Teksti stilistika“.
- Töös konkreetsete tekstidega – nii tekstide vastuvõtmisel kui ka loomisel – arvestatakse nende kuuluvust teatud funktsionaalstiili.
- Kasutatakse kursuse „Kõnekultuur“ materjali, sest töös tekstiga pööratakse erilist tähelepanu suulise kõne kommunikatiivsetele omadustele, kirjakeele normide järgimisele, väljendusvahendite kasutamisele.
- Õppetekstide valikul arvestatakse õppekava läbivaid teemasid.

Suulise teksti vastuvõtt ja loomine

Suuline kõne, selle erinevus kirjalikust. Kõnekeele spontaansus. Ettevalmistamata (spontaanne intervjuu, pressikonverents, dialoog otse eetris), osaliselt ette valmistatud ja ettevalmistatud suuline kõne. Suhtlussituatsiooni arvestamine suulise teksti loomisel kui eduka kommunikatsiooni tingimus. Suhtlusviisid (kontaktne/distantne, dialoog/monoloog, privaatne/ametlik).

Suuline kõnekeel, selle erijooned. Kõnekeele dialoogiline iseloom. Dialoogi pidamise taktika.

Erineva tähendusega dialoogid (kaastunne, heakskiitmine, vastuvaidlus, hoiatus jt).

Ametlik suuline kõne. Suulised teadaanded. Ametlik vestlus, selle variandid. Ametliku vestluse läbiviimine tööle võtmiseks. Koosolek, selle eesmärgid ja tüübid. Suhtlemise korraldus. Juhataja roll. Peaküsimuste arutlemine. Kriitikakultuur. Teadusliku sisuga suuline kõne. Ettekanne: allikad, struktuur, esitus. Ettekande hindamise kriteeriumid. Lühiloeng (sisu mõistmine ja selle fikseerimine erinevates vormides). Avalik suuline kõne. Diskussioon kui juhitud avalik vaidlus, juhtija roll. Diskussioonide eesmärgid, nende tüübid. Tõestuse ja ümberlukkamise struktuur.

Argumentide tüübid. Mittenõusoleku väljendamine kultuur. Intervjuu žanr. Ettevalmistus intervjuuks. Oraatorikõne, selle erijooned. Dialoogilisus. Retoorikavõtted. Auditooriumiga suhtlemise kultuur. Suulise kommunikatsiooni ebaõnnestumise põhjused, nende ennetamise võimalused. Suuline vastus, selle struktuur. Vastuse hindamise kriteeriumid.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. tunneb eri žanris suuliste tekstide struktuurilis-tähenduslikke erijooni;
2. mõistab ning loob suulisi tekste vastavalt suhtluseesmärgile ja -olukorrale;
3. kasutab suulises tekstiloomes teadlikult keelelisi vahendeid;
4. eristab ning loob eri žanris ja funktsionaalstiilis suulisi tekste;
5. oskab koostada gümnaasiumilõpetaja seisukohalt tähenduslikke suulisi monoloogilisi tekste;
6. on võimeline osalema mitmesugust tüüpi dialoogides;
7. suudab diskussioonist osa võtta või seda juhtida;
8. oskab kriitiliselt hinnata suulisi tekste (oma ja teiste, autentseid ja õppetekste);
9. kombineerib verbaalseid ja mitteverbaalseid kommunikatsioonivahendeid.

V kursus „Praktiline vene keel III (kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine)“

Kursus on praktilise iseloomuga ning põhineb teoreetilistel kursustel. Teksti tunnused töötatakse tekstifragmentide põhjal eraldi läbi, seejärel tehakse tööd eeskätt terviklike erinevas stiilis tekstidega.

Õppesisu

- Kursuses vaadeldakse konkreetsete näidete varal teksti põhitunnuseid, mida õpiti kursuses „Tekst keeles ja kõnes.
- Teksti stilistika“.
- Töös konkreetsete tekstidega – nii tekstide vastuvõtmisel kui ka loomisel – peetakse silmas nende kuuluvust teatud funktsionaalstiili ning rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse spetsiifika kajastumist tekstis, mis eeldab kursuse „Keel – ühiskond – kultuur” õppematerjali kasutamist.
- Analüüsimiseks kasutatakse ka ilukirjandustekste, mis on paralleelselt vaatluse all vene kirjanduse kursuses.
- Analüüsitava tekstide valikul ning tekstide koostamisel arvestatakse ka õppekava läbivaid teemasid.
- Erilist tähelepanu pööratakse tekstidele, millel on klassikaline struktuur (sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõte) ning mis eeldavad arutlust.

Kirjaliku teksti vastuvõtt ja loomine

Õpitavate kirjalike tekstide tüübid. Ümberjutustuste kirjutamine eri stiilis ja žanris tekstidest. Arutlev kirjand: struktuur, struktuuri komponentide variandid. Teema formuleering. Juhtiv tees. Argumentide liigid. Tekstilõik ja selle struktuur. Teksti loogilisuse ja sidususe vahendid. Autoripositsiooni väljendamine vahendid. Teksti graafiline vormistamine. Essee kui vaba tekstitüüp.

Tarbetekst. Avalduse, juhendi, volituse, allkirjastatud tõendi, CV kirjutamine. Ametlik kiri.

Koosoleku protokoll. Koosoleku protokollil vormistamine. Ametlikud tekstid elektroonilisel kujul. Teaduslik tekst. Teadusliku artikli, monograafia mõiste. Konspekt, referaat, nende liigid. Populaarteaduslike tekstide konspekterimine ja refereerimine. Kriitiline suhtumine internetis pakutavatesse valmisreferaatidesse. Lühiettekande teesid. Uurimistöö. Publitsistlik tekst. Informatsioonilised ja kriitilised lühisõnumid. Artikkel. Reklaam ja selle liigid. Kuulutuse, kirja ajalehte ning retsensiooni kirjutamine nende sisu- ja struktuuri erijooni arvestades. Elektroonilised väljaanded. Kriitiline suhtumine meediatekstidesse. Tekstide loomine internetis, nende mõistmine. Internetisuhtluse kultuur.

Tekstid mitmekultuurilises ja mitmekeelses keskkonnas, tõlketekstid.

Kirjalike tekstide parandamine. Teksti sisu, kompositsiooni ja keele parandamine.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. eristab kirjaliku kõne suhtlusvaldkonnast olenevat eripära;
2. tunneb eri žanris kirjalike tekstide struktuurilis-täenduslikke iseärasusi;
3. mõistab ja koostab gümnaasiumilõpetajale olulisi kirjalikke tekste;
4. oskab kriitiliselt hinnata kirjalikke tekste (oma ja teiste, autentseid ja õppetekste);
5. on suuteline oma kirjalikke tekste redigeerima.

VI kursus „Praktiline vene keel IV (ortograafia ja interpunktsiooni korrektsioonikursus)“

Õppesisu

Ortograafia

- Fakte vene ortograafia ajaloost. Vene ortograafia peamised printsiibid. Vene õigekirja morfoloogiline iseloom.
- Täishäälikute õigekiri sõna lihttüves: kontrollitavad rõhutud täishäälikud, mittekontrollitavad rõhutud täishäälikud, vahelduvad täishäälikud.
- Täishäälikute õigekiri ж, ч, ш, щ, ы järel eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnade lihttüves, sufiksis ja sõnalõpus.
- Tähtede е ja э õigekiri laensõnades.
- Kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves: helilised ja helitud kaashäälikud, kaksikkaashäälikud, mittehääldatavad kaashäälikud.
- Nimisõnade, omadussõnade, kesksõnade käändelõppude ja tegusõna pöördelõppude õigekiri.
- Eesliidete õigekiri: 3-lõpulised eesliited ja eesliide с-; eesliited нре- ja нпу-; ы ja и eesliidete järel.
- ъ ja ъ kasutamine vene ja laensõnades. ъ õigekirjutus ж, ч, ш, щ järel eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.
- Kokkukirjutamine ja sidekriips eri sõnaliikide puhul ning sõnades komponentidega нол ja нолу-Sufiksile õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.
- н ja нн eri sõnaliikides.

- *he* kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidega. *he* ja *hui* eristamine.
- Määrsõnade õigekiri.
- Arvsõnade õigekiri: põhi- ja järgarvsõnade käändevormid.
- Tuletatud ees- ja sidesõnade kirjutamise komplitseeritud juhud.
- Suurtähtede õigekirjutuse rasked juhud.

Interpunktsioon

- Vene interpunktsiooni printsiibid.
- Lauselühenditega lihtlause.
- Kirjavahemärgid üksikute, korduvate ja paarissidesõnadega koondlauses; kokkuvõtvad sõnad koondlauses; samalaadsed ja erilaadsed täiendid.
- Lause kõrvalliikmete kirjavahemärkidega eraldamine (*обособление*): eraldatavad täiendid, määrused ja sihitised. Kirjavahemärgid täpsustava, selgitava ja täiendava tähendusega lauseliikmete puhul.
- Kirjavahemärgid kiilsõnade ja kiillausetega ning ütte ja hüüdsõnadega lausetes.
- Võrdlustarindid. Tarindid sidesõnaga *как*.
- Kirjavahemärgid rind- ja põimlauses. Koolon ja mõttekriips liht- ja liitlauses.
- Jutumärgid ja teise isiku kõne: tsiteerimisviisid, kirjavahemärgid teise isiku sõnade ning dialoogi edasiandmisel.
- Epigraafi vormistamine. Autoriomane kirjavahemärkide kasutamine.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. valdab õigekirjaalaste teoreetiliste teadmiste süsteemi, mis soodustab kirjaoskuse kõrgema taseme saavutamist;
2. valdab vene keele ortograafia- ja interpunktsiooninorme;
3. kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu; põhjendab oma kirjutusviisi;
4. leiab ortograafiavead ja parandab need;
5. kirjutab õigesti õpitud mittekontrollitavate ortogrammidega sõnu;
6. kirjavahemärgistab õigesti õpitud tüüpi lauseid; põhjendab kirjavahemärgi kohta ja valikut;
7. leiab punktuatsioonivead ning parandab need;
8. oskab vajaliku ortograafia- ja interpunktsiooniteabe saamiseks kasutada sõnastikke, raamatukogu katalooge ning internetti;
9. teadvustab, et teoreetiliste õigekirja- ja interpunktsiooniteadmiste praktilise rakendamise oskus tuleb edaspidi kasuks mis tahes erialal töötamisel.

Füüsiline õpikeskkond

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks, ümarlauavestlusteks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.

3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Kirjandus. Üldosa

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. kujuneb vaimselt arenenud isiksuseks, kes on valmis ennast määratlema ja täiustama, on humanistliku maailmavaatega ning salliv;
2. suhtub lugupidamisega kirjandusse ja maailmakultuuri väärtustesse, tunneb vajadust pidevaks suhteks kultuuriväärtustega;
3. arendab kujundlikku ja analüütilist mõtlemist, esteetilisi ja loomevõimeid, kirjandusteksti lugemise kultuuri ning kunstimaitset;
4. saab ettekujutuse kirjanduse kui kunsti spetsiifikast, mõistab teose autoripositsiooni ning kirjandusprotsessi ajaloolist ja esteetilist tingitust;
5. täiustab kirjandusteose analüüsi ja tõlgendamise oskusi, kasutades selleks kirjandusteoreetilisi teadmisi ning teose ajaloolis-kirjanduslikku konteksti;
6. oskab sõnastada ja argumenteerida oma arusaamist kirjandusteosest, väljendada oma isiklikku suhtumist selles püstitatud probleemidesse nii suuliselt kui ka kirjalikult ning eri žanrides (suuline esinemine, retsensioon, essee, arutlev kirjand);
7. oskab vajalikku infot iseseisvalt otsida, süstematiseerida ja kasutada;
8. täiustab oma kommunikatiivseid oskusi keele ja kirjanduse õppimisel, arendab oskusi ning vilumusi, mis tagavad vene kirjakeele, tema kujutus- ja väljendusvahendite valdamise;
9. loeb ja väärtustab olulisemaid eesti autoreid ning kirjandust kui kogemuste vahendajat, Eesti ühiskonda integreerijat ja minapildi avardajat.

Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumis õpitakse kirjandust mõneti teistel alustel kui põhikoolis, sest materjali problemaatilis-teemaatiline käsitus on ühendatud ajaloolis-kirjandusliku printsiibi järgimisega.

Viimane tähendab seda, et õpilased saavad ettekujutuse kirjanduse põhietappidest nende kronoloogilises järgnevuses ning tutvuvad sügavamalt eri kirjandusvoolude spetsiifiliste joontega. Kirjandusteoseid analüüsitakse nende loomisajastu kontekstis. Peale selle järgib kirjanduse käsitlemine hoopis avaramat eesmärgi, arendades õpilaste ettekujutust maailmast ja inimestest, suunates neid mõtlema mineviku ja tänapäevaelu probleemidele ning kujundades nende väärtuskujutlusi ja kõlbelisi orientiire. Kirjandust käsitledes kasvatatakse õpilastes suuremat avatust ja lugupidamist teiste rahvaste kultuuride vastu ning kujundatakse püsivamaid tunnetushuve. Õppeaine põhisisuks on kirjandusteoste lugemine ja käsitlemine. Enamik loetavaid teoseid kuulub maailma kirjandusklassika kullafondi. Nende teoste vastuvõtt, analüüs ning tõlgendamine põhineb ajaloo- ja kirjandusteoreetiliste teadmiste süsteemil ning õppetegevuse teatud viisidel ja liikidel.

Kirjandusteoste käsitlemine arendab esteetilist maitset, ent soodustab ka rahvuskultuurilise teadvuse ja eneseteadvuse arengut.

Kirjandusteoseid käsitledes mõistavad õpilased, kuidas kirjandus modelleerib elu oma spetsiifiliste seaduste järgi sõnakunstivahenditega. Samas võimaldab kirjandus õpilasel teadvustada

oma mina ja ainulaadsust muutuvast maailmas ning soodustab elueesmärkide teadlikku valikut. Kirjanduse käsitlemine gümnaasiumis on suunatud eelkõige sellele, et arendada lugejateadvust ning isiksuslikku – vastutavat ja emotsionaalset – suhet kirjandusega. Kirjanduse käsitlemine võimaldab õpilastel teadvustada kirjandust kui inimkonna suurimat esteetilis-vaimset väärtust; õppida analüüsima ja hindama kirjandusteoseid, arendada ja täiustada oma kommunikatiivseid oskusi keele funktsioonide ning kirjandusteksti kunstilise kujundlikkuse teadvustamise põhjal.

Kohustuslikud kursused:

1. „19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine“
2. „19. sajandi II poole kirjandus: realism“
3. „20. sajandi I poole kirjandus“
4. „20. sajandi II poole kirjandus“
5. „Eesti kirjandus“

Kursus „19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine“ tutvustab õpilastele romantismi tekke ajaloolisi ja kultuurilisi eeldusi, arengu põhietappe ning eri rahvuskirjanduste kirjanike-romantikute teoste kunstilisi iseärasusi. Monograafiliselt käsitletakse romantismi tähtsamate esindajate loomingut. Lugemiseks ja analüüsimiseks valitakse romantismi tuntumaid teoseid. Erilist tähelepanu pööratakse romantilise maailmavaate peegeldamisele kirjandusteostes, romantilise kangelse kontseptsioonile ning romantismipoeetika põhivõtetele. Arutletavate probleemide keskmel on kõigile romantikutele iseloomulikud kujutlused isiksuse väärtusest ja ainulaadsusest, tema seemisest vastuolulisusest ning vabadusihast kui inimese loomumomadusest.

Eri rahvuskirjandusi esindavate kirjanike teoste käsitlemine võimaldab esile tuua romantismi ühiseid jooni ning pöörata tähelepanu eri autorite romantismipoeetika variatiivsusele. Romantismi vaadeldakse kui tegelikkuse esteetilise tunnetamise viisi, mida ei käsitata realismile allajäämisena, vaid omalaadse klassitsismist eristumisenä. Koos sellega jälgitakse, kuidas romantism vähehaaval oma võimalused ammendab ning tema rüpes hakkavad tekkima uue, realistliku maailma ja inimese kujutamise alged.

Kursuses „19. sajandi II poole kirjandus: realism“ pööratakse põhitähelepanu realismi tekkimise ja arengu peamistele etappidele, tema erinevusele varasematest kirjandusvooludest. Analüüsides rahvuskirjanduste realismi tuntumate esindajate põhiteoseid, tutvuvad õpilased realismipoeetika põhimõtete, realismikontseptsiooni kangelse ning käsitusega isiksuse ja ühiskonna keerulistest suhetest. Realismi ajalugu maailmakirjanduses on erakordselt rikas. Realismi käsitus ise on kunstilise arengu eri etappidel muutunud ning seda tuleb eri autorite teoseid käsitledes arvestada. Realismi mitmekesisus võimaldab oluliselt süvendada õpilaste ettekujutust kirjaniku individuaalsest stiilist, autoripositsiooni väljendamise vormidest, tegelaste iseloomustamise viisidest ning psühholoogiast arengust. Samaaegu avarduvad ettekujutused kirjanduse žanrisüsteemist. Kursuse aluseks oleva ajaloolis-kirjandusliku ja problemaatilise-temaatilise käsitluse kombineerimine eeldab enam-vähem täielikku tutvumist kuulsamate realismikirjanike loomingulise biograafiaga, käsitletavate teoste loomise ajastuga ja nende ajaloolise tingituse mõistmist. Sealjuures on arutletavad probleemid sõnastatud nii, et rõhutada käsitletavate teoste tähenduse aegumatust. On tähtis, et õpilased võtaksid kirjandusklassika teoseid vastu läbi tänapäeva elu probleemide ja nähtuste prisma. Kursuse maht tingib, et sügavamaks käsitluseks tuleb teoseid rangelt valida, seda tähtsam on äratada õpilastes huvi selle olulise maailmakirjanduse ajajärgu vastu ning ergutada neid iseseisvalt lugema.

Kursus „20. sajandi I poole kirjandus“ tutvustab õpilastele vene kirjandust (nii metropolis kui ka emigratsioonis), ent ka eesti ja väliskirjanduse tekste sellest perioodist. Kursuse põhieesmärged on süvendada ajaloolis-kirjanduslikke teadmisi ja mõisteid, mis iseloomustasid kirjandust 20. sajandi algul.

Käsitletakse teoseid kirjanikelt, kes esindavad modernistlikke ja avangardistlikke kirjandustendentse, suundi ja rühmitusi vene, eesti ning maailmakirjanduses. 20. sajandi esimene

pool oli luulekeele moderniseerimise periood, ajajärk, mil töötati välja uusi kunstilisi väljendusvahendeid kõige erinevates kirjandusžanrides. Kohustuslikult käsitletavat kirjandusteost valitakse nii, et õpilased saaksid ettekujutuse olulisematest suundadest tolle aja kirjanduses (uusromantism, sümbolism ja dekadents, akmeism, futurism), aga ka nende kunstifenomenide vastastikusest toimest konkreetses kunstiteoses.

Kursuse „20. sajandi II poole kirjandus“ raames vaadeldakse maailmakirjanduse tendentse ja nähtusi pärast Teist maailmasõda. Kursus annab õpilastele ettekujutuse põhilistest ajalooliskirjanduslikest ning ühiskondlik-kultuurilistest protsessidest 20. sajandi teise poole maailmakirjanduses. Õpilased tutvuvad kirjanike elulugude ja loominguga ning nende teostega maailmakirjanduse kontekstis. Materjali suure mahu tõttu valib õpetaja kohustuslikuks lugemiseks üksikuid teoseid, teisi käsitletakse ülevaates.

Selle perioodi teoseid käsitledes tuleb silmas pidada nii kursuses esindatud teoste žanrilist mitmekesisust, eri suundade ja voolude küllust, mis iseloomustavad kirjandusprotsessi, kui ka selle orgaanilist seost varasemate ajastute kirjandusega. Peamine rõhk nagu eelnevateski kursustes pannakse kunstiteoste kõlbelisele, üldinimlikule problemaatikale.

Kursus „Eesti kirjandus“ on ülevaatekursus, mis hõlmab eesti kirjanduse arengut 19. Sajandi rahvusliku liikumise algusest kuni tänapäevani, eri arenguperioodide keskseid autoreid ning teoseid. Kursust õpitakse eesti keeles. Kursuse eesmärk on suhestada õpilasi eesti kirjanduse ja kultuuriga ning avardada kirjandustekstide lugemise ja arutamise kaudu nende ettekujutust eestlastest ja Eestist. Eesti kirjanduse kursust õpitakse 12. klassis, kui põhilised kirjandusmõisted on omandatud ja õpilaste eesti keele oskus võimaldab keerukamat kirjandusteksti lugeda ja mõista.

I kursus „19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine“

Õppesisu

Temaatika

Romantismi teke 18. ja 19. sajandi piiril, selle ajaloolised põhjused (ratsionalismi lüüasaamine, mõistuse diskrediteerimine, individuaalsete tunnete ja kirgede rehabiliteerimine). Isiksus kui romantismiepohhi peamine huviobjekt. Romantiline kangeline, tema hingeelu. Kangelase ületamatu konflikt ühiskonnaga. Protest mis tahes vabaduspiirangu vastu (G. Byron, A. Puškin, M. Lermontov). Sotsiaalne protest. Romantilise kangelase traagiline saatus (A. Puškin, A. Gribojedov, K. J. Peterson, L. Koidula). Kunstnik/poeet kui romantilise kirjanduse võtmekuju. Kunstiinimese saatus maailmas (A. Puškin, N. Gogol). Naise isiksus kui kultuurilise mõtestamise uus objekt, uued naistegelaskujud kirjanduses. Naise vastandamine meeste ratsionaalsele maailmale vabama ja hingeliselt rikkama individuaalsusena (G. Sand).

Huvi romantikute vastu rahvuslikus ajaloos ning teistes kultuurides. Romantiline poem eksootilisel ainekul. Ajalooline romaan (A. Puškin, W. Scott). Huvi tekkimine tavalise kangelase vastu, kunstilise potentsiaali otsingud elu proosas kui reaktsioon romantismimeetodi valitsemisele kunstis.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

- Isiksus kui kirjanduse peamine mõtestamisobjekt.
- Kirjandusteos kui autori looming, mis peegeldab kirjaniku ettekujutusi maailmast.
- Autori isiksuse representatsiooni eri tüübid kirjandustekstis: lüüriline kangeline, jutustaja.

- Tegelaskuju loomise viisid (sotsio-kultuuriline iseloomustus, välimuse iseloomustus, tegelase psühholoogiline ja kõneline iseloomustamine).
- Tegelase biograafia.
- Teose tegelassuhete ülesehitus, protagonistide ja teiste tegelaste suhted.
- Romantism. Isiksuse romantiline käsitus. Romantiline kangeline. Romantiline konflikt. Romantiline iroonia.
- Ajaloosündmused kunstilises kujutuses. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst.
- Võõra kultuuri kajastamine kirjanduses (eksootika).

Teemasid ja probleeme arutamiseks

- Kirjandusliku kangela võõrandumine maailmast. Vabaduspüüd kui inimese loomupärane omadus.
- Ideaali ja tegelikkuse, kangela ja „massi“ konflikt. Inimsuhete probleemid: ideaalne armastus, sõprus.
- Kunstniku koht maailmas, kunsti kõrge missioon.
- Naise emantsipatsioon.
- Rahvuslik ajalugu, rahvuskangeline romantismiajastul. Ühisväärtuste ning uute ideaalide otsimine rahvuslikust ajaloost ja rahva elust. Inimene rahva hulgast kui uus positiivne kangeline.
- Huvi võõra eksootilise kultuuri, teiste rahvaste elu vastu.

Tekste käsitlemiseks

- Kohustuslikuks lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse järgnevast loendist vähemalt neli ulatuslikumat teost. Kohustuslik on lugeda kõiki väiksema mahuga teoseid.
- George Byroni „Prometheus“, „K. D.“ („Когда я прижимал тебя к груди своей ...“), „Child Haroldi palverännak“ või „Korsaar“ (katkendid), Heinrich Heine lüürika, Aleksandr Gribojedov „Häda mõistuse pärast“, Nikolai Gogol „Nevski prospekt“, „Surnud hinged“, Mihhail Lermontov „Meie aja kangeline“, „K***“ („Мы случайно сведены судьбою...“), „Farewell (Byronist)“, Aleksandr Puškin „Kes, lained, peatas teie hoo...“, „Kaukaasia vang“, „Poltaava“, „Jevgeni Onegin“, George Sand „Consuelo“ (katkendid), Walter Scott „Ivanhoe“ (katkendid); Kristjan Jaak Peterson „Laulja“, „Kuu“, „Sügise“, Friedrich Robert Faehrmann „Vanemuise laul“, „Vanemuise lahkumine“, Lydia Koidula luule.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. on omandanud ettekujutuse romantismi ajaloolistest juurtest, põhihoontest ja karakteristikutest;
2. teab romantismi peamisi esindajaid erinevates rahvuskirjandustes; tunneb mõnda romantismi võtmeteost;
3. suudab leida ja iseloomustada romantilise maailmataju jooni kirjandusteoses;
4. oskab iseloomustada romantilist kangela ning jälgida tema biograafiat tekstis;
5. tunneb romantilise poeetika põhivõtteid ja märkab neid tekstis;
6. on võimeline iseloomustama eri liiki ja žanris kirjandusteost kui terviklikku autoriteost nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
7. oskab korrektselt diskuteerida loetud kirjandusteoste üle, väljendada oma arvamust teosest, kinnitades seda tsitaatide ja näidetega tekstist;

8. analüüsib kirjandusteose kompositsiooni (süžee, tegelased), eristab põhi- ja kõrvaltegelasi, selgitab nende omavahelisi suhteid, iseloomustab tegelasi teose tekstile tuginedes;
9. oskab kõrvutada eri teoseid etteantud parameetrite järgi;
10. on võimeline kirjutama kirjandit ja esseed kirjandusteemal ning koostama probleemküsimusi kirjandusteksti kohta;
11. oskab koguda teemakohast materjali referatiivse ja analüütilise teksti koostamiseks, kasutab seda materjali korrektselt, oskab oma kirjutises eristada isiklikku ja võõrast seisukohta.

II kursus „19. sajandi II poole kirjandus: realism“

Õppesisu

Temaatika

- Naturalismikoolkond ja realism vene kirjanduses.
- Realismipoeetika.
- Realistlik isiksusekontseptsioon.
- Tüüp ja prototüüp.
- Realistliku tüpiseerimise põhimõtted.
- Realistliku teose süžee ja konflikt.
- Kirjeldavad ja jutustavad elemendid realistlikus teoses (H. de Balzac, C. Dickens). Jutustaja ja mina-jutustaja kirjandusteoses.
- *Skaz* (kõneline mask) kui jutustava proosa kunstiline võte (autor imiteerib teatava isiku kõnemaneeeri).
- Kirjaniku individuaalne stiil (N. S. Leskov).
- Kirjanduse žanrisüsteemi areng: romaan-epopöa, filosoofiline romaan, psühholoogiline romaan, sotsiaalne romaan, sotsiaal-olustikuline draama, psühholoogiline draama. Monograafiline romaan (I. Gontšarov).
- Realistliku draama tekkimine/kujunemine (A. Ostrovski).
- Psühhologismi areng proosas ja dramas (L. Tolstoi, A. Tšehhov, H. Ibsen).
- Realistliku teose tegelaste struktuur. Polüfoonilisus kui kirjaniku maailmavaatelist hoiakute väljendus. Õpetlikkus ja süžeeiline õiglus (F. Dostojevski, L. Tolstoi).
- Traditsioonid ja novaatorlus poeesias. Kodanliku lüürika ja nn puhta kunsti poeesia vastandamine.
- Psühhologism luules. Natuurfilosoofiline luule: ettekujutuse süvendamine filosoofilisest luulest ning looduskirjelduse tähendusest luules. Luuletsükli mõiste (F. Tjutšev, A. Fet). Rolliluule.
- Poeesia kui publitsistika vorm (N. Nekrassov ja Nekrassovi koolkond).

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

- Realism. Realism ja naturalism. Puhas kunst.
- Psühhologism. Rahvalikkus. Historism.
- Biograafiline autor ja autor-tegelaskuju; eri võimalused autoripositsiooni väljendamiseks teoses.
- *Skaz*.
- Filosoofiline romaan. Sotsiaalne romaan. Psühholoogiline romaan. Romaan-epopöa.
- Sotsiaal-olustikuline draama. Psühholoogiline draama.

- Novell: kompositsiooni iseärasused, süžeeiline ülesehitus.
- Kodanikuluule. Rolliluule.

Teemasid ja probleeme arutamiseks

- Kõlbelise eneseteostuse idee. Kõlbelised otsingud ja isiksuse enesemääratlus. Isiksuse ja ühiskonna konflikt, keskkonna mõju inimese vaimuelule. Vabadus ja vastutus (vabadus kui vastutus tehtud valiku eest).
- Saatuse probleem, elu mõte ja surma saladus. Tõelised ja mittetõelised väärtused. Religioossus ja kõlbelisus.
- Inimese ajaloolise süü (vastutuse) probleem. Mineviku, oleviku ja tuleviku järgluse probleem.
- Põlvkondade probleem. Perekond ja ühiskond. Inimene perekonnas, lähedaste inimeste ringis.
- Inimene ajaloolise murrangu ajal, ekstreemsetes olukordades. Tõeline ja võlts kangelaslikkus.
- Patriotism ja natsionalism. Vaidlused maailma parandamise teede üle: revolutsioon või evolutsioon.
- Inimene ja ümbritsev maailm. Oskus näha ümbritseva maailma ilu mitmekesisust kui vaimselt arenenud isiksuse omadus.
- Looduse, kunsti (eriti muusika ja poeesia) roll harmoonilises maailmakorralduses.

Kirjandustekste käsitlemiseks

- Kohustuslikuks lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse järgnevast loendist vähemalt neli romaani ja 1–2 draamateost. Kohustuslik on lugeda kõiki väiksema mahuga teoseid.
- Honoré de Balzac „Šagräännaht“, „Gobseck“, Ivan Gontšarov „Oblomov“, Charles Dickens „Jõululaul proosas“, Fjodor Dostojevski „Kuritöö ja karistus“, Henrik Ibsen „Nukumaja“, Nikolai Leskov „Mtsenski maakonna leedi Macbeth“, „Mittesurmav Golovan“, Juhan Liivi luuletused, Guy de Maupassant „Rasvarull“, „Kapp“, Nikolai Nekrassovi luuletused, Aleksandr Ostrovski „Äike“, Lev Tolstoi „Sõda ja rahu“, „Ivan Iljitši surm“, Ivan Turgenev „Isad ja pojad“, Fjodor Tjutševi luuletused, Mihhail Saltõkov-Štšedrin „Härrased Golovljovid“, Stendhal „Punane ja must“, Oscar Wilde „Dorian Gray portree“, Afanassi Feti luuletused, Gustave Flaubert „Madame Bovary“, Anton Tšehhov „Daam koerakesega“, „Inimene vutlaris“, „Kirsiaed“.

III kursus „20. sajandi I poole kirjandus“

Õppesisu

Temaatika

- Kirjandusprotsess 20. sajandi algul. Vene kirjanduse kuldne ja hõbedane sajand. Sajandi alguse filosoofilise mõtte suund. 19. sajandi esteetilised ja kõlbelised väärtused, nende ümbermõtestamine ning transformatsioon 20. sajandil.
- Suundumuste, stiilide ja rühmituste mitmekesisus. Dekadents kui vene sümbolismi varajane etapp.
- Prantsuse dekadendid, nende poeesia mõju 20. sajandi alguse vene ja eesti kirjandusele (P. Verlaine).

- Vene poeesia hõbedane ajastu. Vene sümbolism ja selle lätted. Sümbolism kui kirjandussuund ja kunstimeetod. Neofolklorism sümbolismi poeesias. Luuletõlke funktsioon sümbolismi kultuuris. Vene sümbolistlike luuletajate teoste tõlked eesti keelde.
- Sümbolism ja akmeism (A. Blok, V. Brjussov, N. Gumiljov, A. Ahmatova). Konkreetus, ainelisus ning esemelisus kui akmeismi esteetika põhimõisted. Sümbolism ja futurism.
- Sõnalooming ja kultuuritraditsiooni eitamine futurismi esteetikas (V. Majakovski). Itaalia ja vene futurism. Itaalia ja vene futurismi retseptatsioon eesti kirjanduses.
- Modernistlikud rühmitused 20. sajandi alguse eesti kirjanduses. Uusromantism 20. sajandi alguse eesti kirjanduses (F. Tuglas, K. Ristikivi). Realism sajandi alguse eesti kirjanduses (A. H. Tammsaare).
- Kirjanduslikud rühmitused vene kirjanduses 1920ndatest kuni 1930ndate alguseni.
- Realism 20. sajandi alguse vene kirjanduses (A. Kuprin, M. Gorki, I. Bunin).
- Tegelikkuse realistliku kujutamise traditsiooni jätkumine ja areng sõjajärgsete aastate kirjanduses. Kirjandus ja ideoloogia. Mõisted nõukogude perioodi kirjandus ja nõukogude kirjanik (A. Šolohhov, A. Tolstoi, M. Bulgakov).
- Antiutopistlikud romaanid Lääne-Euroopa ning vene kirjanduses (J. Zamjatin, V. Nabokov).
- Fantastika ja groteski funktsioon antiutopistlikes teostes.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

- Modernism.
- Sümbolism. Akmeism. Futurism.
- Kujund, allegooria, sümbol.
- Poeetiline leksika (neologismid, arhaismid).
- Klassikalised ja mitteklassikalised värsimõõdud (rõhuline, logaööd, silbilis-rõhuline) vene modernistlikus luules.
- Rütmi liigid (ebatäpne, vaene, assonantsiline, seesmine, tautoloogiline). Luuletsükli ja sümbolistliku Luuletuste raamatu struktuur.
- Antiutoopia kui kirjandusžanr.

Teemasid ja probleeme arutamiseks

- Ilu ja kõlbelisuse suhe. Kunst ja religioon kui kaks maailma tunnetamise viisi. Ilu kunstis ja ilu looduses.
- Kunstivorm kui maailma harmoniseerimise viis. Pühendatutele ning laiale auditooriumile mõeldud looming.
- Inimese individuaalsus ja selle võimalused. Kunstnik, kes kujundab maailma ümber ilu kaudu.
- Individuaalse tahte ja kõlbeliste seaduste kollisioon.
- Inimese saatus ja maa saatus. Inimese au ja väarikus kui tema vaimse jõu ning seesmise sõltumatuse alus. Klassi ja üldinimlikud väärtused. Poliitiline terror ja selle tagajärjed eri rahvuste esindajate jaoks. Armastus kodumaa vastu ja mõttevabadus.
- Kirjanik ja ühiskond. Literaat ja võim. Kirjaniku konflikt ametliku kirjanduskeskkonnaga.
- Pagulase saatus ning ettekujutus inimese sisemisest vabadusest. Kangelane sõjas.

Kirjandustekste käsitlemiseks

- Kohustuslikuks lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse järgnevast loendist vähemalt neli ulatuslikumat romaani. Kohustuslik on lugeda kõiki väiksema mahuga teoseid.

- Anna Ahmatova „Reekviem“, Aleksandr Bloki luuletused tsüklitest „Vana maailm“, „Carmen“ (õpetaja valikul), „Kaksteist“; Valeri Brjussov „Pariis“, „Maailm“, Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“, Ivan Bunin „Sügisel“, „Hämarad alleed“, Nikolai Gumiljov Itaalia luuletused kogumikust „Koltšan“, Paul Verlaine „Sügislaul“, Henrik Visnapuu „Kirjad Ingile“, Maksim Gorki „Põhjas“, Jevgeni Zamjatin „Meie“, Aleksandr Kuprin „Granaatkäevõru“, Osip Mandelštam „Kontsert vaksalis“, Stéphane Mallarmé luuletused (õpetaja valikul), Vladimir Majakovski „Pilv pükstes“, Vladimir Nabokov „Kutse tapalavale“, Boriss Pasternak „Marburg“, luule; Andrei Platonov „Auk“ (katkend), Gustav Suitsu luuletused kogumikust „Elu tuli“ (õpetaja valikul), Anton H. Tammsaare „Põrgupõhja uus Vanapagan“, Aleksei Tolstoi „Peeter I“ (katkendid), Friedebert Tuglase novellid „Taevased ratsanikud“, „Oma päikese poole“, Vladislav Hodassevitš „Peegli ees“, „Mälestussammas“.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. suudab iseloomustada 20. sajandi esimese poole kirjandussuundi ning on omandanud
2. ettekujutuse nende silmapaistvamate esindajatest;
3. on võimeline seostama käsitletud tekste konkreetsete kirjandussuundadega, nägema teostes
4. ühe või teise suuna esteetiliste põhimõtete kajastumist ja arvestama seda teksti analüüsides;
5. eristab klassikalisi ja mitteklassikalisi värsimõõte;
6. tunneb kunstilises tekstis ära troobid ja poeetilised kõnekujundid;
7. analüüsib loetud kirjandusteoseid, seostab neid teiste talle tuntud teostega ning väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suuliselt ja kirjalikus vormis;
8. osaleb vabalt diskussioonis nii ühe kui ka mitme teose probleemide üle;
9. täidab iseseisvalt referatiivseid

IV kursus „20. sajandi II poole kirjandus“, analüütilisi ja loomingulisi ülesandeid nii suuliselt kui ka kirjalikult ning vormistab need korrektselt.

Õppesisu

Temaatika

- Maailmakirjanduse areng: uued jooned realismi arengus. Inimese võõrandumise problem tänapäeva maailmas (A. Camus, F. Kafka). Inimese kujunemise, tõeliste ja näiliste väärtuste äratundmise probleem (J. Salinger).
- Sõjateema maailmakirjanduses (E. M. Remarque, E. Hemingway) ning kirjandus Teisest maailmasõjast (V. Nekrassov, B. Vassiljev jt). Kaevikurealism ja sõja traagika kujutamine.
- Isiksus ja totalitaarne süsteem. Laagriteema kajastamise ajalooline alus 20. sajandi vene kirjanduses.
- Isiksuse vaimne jõud (V. Šalamov, A. Solženitsõn). Inimese traagiline saatus totalitaarses riigis.
- Põhiprobleemid ning teemad linna- ja külaproosas (V. Rasputin, J. Trifonov). V. Šukšini veidrikud.
- Sulaaeg elus ja kirjanduses.

- Estraadiluule ja autorilaulu fenomen 20. sajandi vene kultuuris (A. Voznessenski, R. Roždestvenski, J. Jevtušenko, V. Võssotski, B. Okudžava).
- Kirjanik ja ühiskond. Literaat ja võim. Nobeli kirjanduslaureaadid (B. Pasternak, M. Šolohhov, A. Solženitsõn, J. Brodski).
- Tagastatud nimed (Boriss Pasternak).
- Peamised suunad ja tendentsid tänapäevakirjanduse arengus: proosa, luule (V. Makanin, A. Bitov jt). Postmodernism vene kirjanduses 20. sajandi viimasel kolmandikul (V. Jerofejev „Moskva– Petuški“, S. Sokolov „Lollide kool“).
- Viimaste aastate vene pagulaskirjandus.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

- Kaotatud põlvkond.
- Ajalooline romaan.
- Kaevikurealism.
- Linna- ja külaproosa.
- Bardiluule. Estraadiluule.
- Postmodernism.

Teemasid ja probleeme arutamiseks

- Inimene ajalookeerises. Kõlbelise valiku probleem. Ajalooprotsess ja vägivald.
- Inimene sõjas. Kaotatud põlvkonna tragöödia. Sõja inimsusevastane olemus. Individuaalse õnne probleem julmas maailmas.
- Imelikud inimesed kirjanduses ja elus.
- Sõprus kui üldinimlik väärtus, mis vastandub vaenule ja sõjale.
- Inimene ja aeg. Tõelised ja näilised väärtused.

Kirjandustekste käsitlemiseks

- Kohustuslikuks lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse järgnevast loendist vähemalt neli ulatuslikumat romaani. Kohustuslik on lugeda kõiki väiksema mahuga teoseid.
- Josif Brodski luuletused, Boriss Vassiljev „Aga koidikud on siin vaiksed ...“, Georgi Vladimov „Minu vaene Ruslan“, Andrei Voznessenski luuletused, Jevgeni Jevtušenko luuletused, Albert Camus „Võõras“, Franz Kafka „Metamorfoos“, Viktor Nekrassov „Senka“, Bulat Okudžava luuletused, George Orwell „Loomade farm“, Boriss Pasternak „Doktor Živago“, Anatoli Pristavkin „Kuldne pilveke ...“, Valentin Rasputin „Ela ja mäleta“, „Hüvastijätt Matjoraga“ (üks teos õpetaja valikul), Erich Maria Remarque „Läänerindel muutuseta“, Robert Roždestvenski luule, Nikolai Rubtsovi luuletused, Aleksandr Solženitsõn „Üks päev Ivan Denissovtši elus“, Jerome David Salinger „Kuristik rukkis“, Veronika Tušnova luuletused, Ernest Hemingway „Hüvasti, relvad!“, Varlam Šalamov „Hauakõne“, „Insener Kisseljov“, Vassili Šukšin „Naljatil“, „Mikroskoop“.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. suudab iseloomustada 20. sajandi II poole kirjandust;

2. on omandanud ettekujutuse väljapaistvamate kirjanike elust ja loometeest, nende tähtsamatest teostest ning nendes kajastatud ajastust;
3. on võimeline analüüsima kunstiteoseid ajaloolis-kirjanduslikus kontekstis, neid teiste tekstidega võrdlema ja kõrvutama;
4. osaleb vabalt diskussioonis, oskab väljendada ning põhjendada oma arvamust loetust, nähtust ja kuuldust;
5. oskab koguda ja süstematiseerida materjali ning kasutada seda suuliste ja kirjalike tekstide koostamisel; kasutab tekste koostades ja korrigeerides teatmekirjandust;
6. oskab luua eri žanrides tekste etteantud või oma sõnastatud teemal, täita iseseisvalt referatiivseid, analüütilisi ja loomingulisi ülesandeid ning vormistada neid korrektselt nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

V kursus „Eesti kirjandus“

Õppesisu

- **Eesti kirjanduse algus.** Kristjan Jaak Peterson. Friedrich Robert Faehlmann, müütilised muistendid.
- **Rahvusliku liikumise aeg.** Friedrich Reinhold Kreutzwald „Kalevipoeg“. Lydia Koidula, eesti teatri sünnid.
- **Eesti kirjandus 19.–20. sajandi vahetusel.** Juhan Liivi luule, „Peipsi peal“. August Kitzberg „Libahunt“, Eduard Bornhöhe „Tasuja“.
- **Eesti kirjandus 20. sajandi I poolel.** Luule: Gustav Suits, Villem Ridala, Ernst Enno, Marie Under, Betti Alver. Proosa: Friedebert Tuglas „Popi ja Huhuu“, Eduard Vilde „Mäeküla piimamees“, Anton Hansen Tammsaare „Kõrboja peremees“, „Tõde ja õigus“, August Gailit „Toomas Nipernaadi“, Albert Kivikas „Nimed marmortahvil“. Draama: Eduard Vilde „Pisuhänd“.
- **Eesti kirjandus 1950. aastatel.** Juhan Smuul.
- **Eesti kirjandus 1960.–1980. aastatel.** Luule: Paul-Eerik Rummo, Jaan Kaplinski, Juhan Viiding, Hando Runnel, Doris Kareva. Proosa: Mati Unt „Sügisball“, Jaan Kross „Keisri hull“, Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“.
- **Eesti kirjandus nüüdisajal.** Luule: Contra, Kristiina Ehin või teised. Proosa: Tõnu Õnnepalu „Harjutused“, Mehis Heinsaar „Vanameeste näppaja“, Urmas Vadi „Unetute ralli“, Leelo Ungal „Seltsimees laps“, Mari Saat „Lasnamäe lunastaja“, Diana Leesalu „Kaks grammi hämaruseni“, Mare Sabolotny „Kirjaklambritest vöö“ või teised. Draama: Andrus Kivirähk „Helesinine vagun“, Jaan Tätt „Ristumine peateega“, Mart Kivastik „Külmetava kunstniku portree“.
- Lugemiseks ja klassis arutamiseks kirjandustekstide valikul arvestab õpetaja kirjandusteose sisu, õpilaste huve ning keeleoskuse taset.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. tunneb eesti kirjandusloos tähtsamaid arenguhooni, keskseid autoreid ja teoseid;
2. on lugenud katkendeid eesti kirjanike teostest ning mõnda teost tervikuna;
3. mõistab kirjandustekstide sisu ja eesmärki ning autori ideid, taotlusi ja seisukohti;

4. kirjeldab teksti põhjal tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, võrdleb ja vastandab tegelasi, annab neile hinnanguid, otsib nende käitumisele alternatiivi ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
5. seostab loetut nii võrdlevalt kui ka eristavalt tänapäeva eluolu ja nähtustega, iseenda ja üldinimlike probleemidega; suudab teha üldistusi ja kokkuvõtteid ning kujundab oma arvamuse;
6. oskab resümeerida ja kommenteerida loetud teosekatkendeid kirjalikult, arutleda erinevate seisukohtade ja peamiste teemade üle;
7. mõistab lugedes paremini eestikeelset ilukirjandusteksti ning suudab eesti keeles väljendada oma kirjandusalaseid seisukohti.

Füüsiline õpikeskkond

- Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.
- Õppekomplektid (õpikud, töövihikud, õpetajaraamatud) kõigi kursuste tarbeks.
- Kursuste õppimisel vajalikud tekstikogumikud (lugemikud, valikkogud) ning kirjandusteosed.
- Kursuste õppimisel vajalikud CD-d (luule ja proosa audioraamatud).

Eesti keel teise keelena Üldalused

Õppe-ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi eesti keele teise keelena õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
2. on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama eesti keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;
3. mõistab ja väärtustab oma ning eesti kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning arvestab suhtluses eesti kultuurinorme ja tavasid;
4. analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks
5. motivatsiooni ja vajalikud oskused.
6. keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus on B 2.1 – C1 piires

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
2. suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt;
3. loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
4. selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
5. arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
6. tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
7. kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
8. omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
9. seab õpieesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
10. seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.2
Väga hea õpitulemus	C1	C1	C1	C1

Eesti keel teise keelena ainekava koosneb 9 kursusest (kohustuslikud) ja 3 valikkursusest

EESTI KEELE TEISE KEELENA

10. klass

105 tundi + 35 tundi valikkursus

1. ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

õpilane omandab teemakohaseid teadmisi ja sõnavara tasemel, mis võimaldab tal eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;

õpilane on võimeline selgitama oma vaatenurka erinevate probleemide kohta ja analüüsima neid erinevatelt seisukohtadelt;

õpilane oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;

õpilane analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi;

omandab iseseisvaks teabe otsimiseks motivatsiooni ja vajalikke oskusi;

2. ÕPITULEMUSED

I kursus „Kool ja haridus”:

on kursis edasoõppimise võimalustega ja oskab põhjendada oma eelistusi;

mõistab teemavaldkonna sõnavara piires keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

loob sidusa ja loogilise suulise ja kirjaliku teksti,

õpitud sõnavara piires selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;

õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;

õpilane selgitab oma vaatenurka meedia teemat käsitlevatele probleemidele, põhjendab oma eelistusi;

õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;

II kursus „Tööelu”:

õpilane õpib tegema igapäevaseid valikuid – edasiõppimises, eraelus, tööelus ja neid põhjendama;

õpib olema teadlik tarbija, tunneb tarbijaõigusi;

mõistab teemavaldkonna sõnavara piires keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

loob sidusa ja loogilise teksti, sh kirjutab CV-d, erinevaid tarbekirju, esseesid jne;
õpitud sõnavara piires selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
tunneb huvi Eesti kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat;
kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid

III kursus „Kultuur”:

õpilane tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu;
õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
õpilane on võimeline looma teemal „Ühiskond“ sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
õpilane tunneb tänapäevase ühiskonna tugevaid külgi, mõistab sotsiaalseid probleeme; õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
õpilane tunneb end ühiskonna liikmena ning on teadlik enda ja teiste inimeste sotsiaalsetest vajadustest;
õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks;

3. ÕPPEISISU

I kursus „Õppimine ja töö”:

1. Riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused. Kohustuslik kooliharidus, iseõppimine. (5 tundi):
  - 1) Eesti haridussüsteem;
  - 2) noored ja haridus
2. Koolikeskkond ja –traditsioonid; noorteorganisatsioonid. (15 tundi):
  - 1) oma kooli ajalugu;
  - 2) suhted koolis, turvaline koolikeskkond, oma kooli traditsioonid;
  - 3) minu unistuse kool;
3. Edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal. (10 tundi):

- 1) võimalus õppida välismaal;
- 2) intervjuu välismaal õppinud õpilastega;
- 3) missugune on hea haridus, mis keeli tahan õppida?
- 4) edasiõppimise võimalused, vahetusõpilane,

4. Elukestev õpe. (5 tundi):

- 1) õppida pole kunagi hilja
- 2) mida eeldab õppiv ühiskond?

II kursus „Tööelu”:

1. Teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine. (5 tundi):

- 1) Millest unistasin lapsepõlves? Kelleks tahan saada?
- 2) ametite kirjeldamine ja võrdlemine;

2. Tööotsimine: eluloo koostamine, tööleping, töövestlus. (5 tundi):

- 1) Kuidas olla edukas?
- 2) tööintervjuu;
- 3) CV ja iseloomustus;

3. Töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine; tööpuudus. (5 tundi)

- 1) sissetulekud ja väljaminekud, hinnad;
- 2) eelarve koostamine

4. Vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes. (20 tundi)

- 1) Klient ja teenindaja;
- 2) teenindusasutused;
- 3) ostukohad;
- 4) söögikohtade tutvustused;
- 5) ostetud kaubaga tekkinud probleem, kaebekiri;
- 6) tarbija õigused;

III kursus „Kultuur”:

1. Rahvuslik identiteet (10 tundi):

- 1) suurkujud rahatähtedel, 25 kuulsat eestlast;
- 2) Kes on kuulus kultuuritegelane?
- 3) Igihaljas Tammsaare;

4) Intervjuu Kristina Šmiguniga;

2. Kultuuritraditsioonid. Erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused. (10 tundi)

1) rahvakalendri tähtpäevad;

2) rahvakombed meil ja mujal, kuidas neid tähistada?

3) munadepühad mujal maailmas

3. Kodukoha lugu. (10 tundi)

1) Eestimaa kaunid paigad

2) Ida-Virumaa

3) Narva vaatamisväärtused

4) Tere tulemast Narva! Mõisted teemavaldkonna sõnavara; vaatamisväärsused

4. Rahvapärised, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu. (5 tundi)

1) legend rukkilillest, uitsupääsuke;

2) Narva legendid;

3) vanarahva mälestusi haldjatest;

4) vanasõnade seletused;

2.1 OSAOSKUSTE ÕPITULEMUSED

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Keelestruktuurides võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; on olemas sõna- ja vormivalikuga seotud pause, kuid need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras.

4. PÄDEVUSED, LÕIMING TEISTE AINETEGA JA LÄBIVAD TEEMAD:

Üldpädevused	Teemad	Meetod, töövõte, ülesanded, õppetegevus
Õpipädevus Õpilane suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ning kasutada õppimisel nende abi; seostada omandatud teadmisi varemõpituga.	teema “Kool ja õpingud”, kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, väitlused, rollimängud, kokkuvõtte kirjutamine, käitumisnormid rühma- ja paaristöö ülesannete täitmisel, info otsimine erinevatest allikatest, kirjaliku teksti plaani koostamine, poolametlikud kirjad, kuulamisülesanded, aktiivne kuulamine, funktsionaalne lugemine, võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida
Enesemääratluspädevus Õpilane suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi.	kõik teemad	väitlused võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida, arutlemine, suulised ja kirjalikud arutlused,

Suhtluspädevus Õpilane suudab ennast viisakalt väljendada, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista lihtsamaid teabe- ja tarbetekste; väärtustada õigekeelsust, kasutada kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, oma seisukohtade väljendamine, klassi ees kõnega esinemine, kokkuvõtte kirjutamine, poolametlike kirjade kirjutamine, väitlustes osalemine käitumisreeglid ja -normid rühmatöö ülesannete täitmisel, aktiivne kuulamine, töö tekstiga, funktsionaalne lugemine
Kultuuri- ja väärtuspädevus Õpilane suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega.	kõik teemad	probleemilahendused, oma seisukohtade väljendamine, rühmatöö oskust arendavad ülesanded
Digipädevus Õpilane suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.	kõik teemad	ülesannete täitmine erinevates digikeskkondades, töö erinevate meediaallikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel, töö internetiallikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused

Sotsiaalne ja kodanikupädevus Õpilane teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi.	kõik teemad	probleemilahendused, erinevate seisukohtade võrdlemine
Lõiming teiste ainetega		
Vene keel ja võõrkeeled: Õpilane õpib ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama nii suuliselt kui ka kirjalikult	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded
Ühiskonnaõpetus Õpilane õpib tunnetama end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;	teema “Tarbimine”, kõik teemad	poolametlik kiri “Tarbijaõigused”, erinevate seisukohtade võrdlemine, sallivuse kujundamisele suunatud rühmatöö ülesanded,
Arvutiõpetus: Õpilane õpib leidma ja säilitama digivahendite abil infot ning hindama selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osalema digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel.	kõik teemad	arutlemine “Kuidas mõjutab arvuti õppimist?”, töö erinevate meediaallikatega, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel, töö internetiallikatega, materjalide loomine internet - keskkonnas, esitlused ja videod

Ajalugu: Eesti kool läbi aegade, õppimine 100 aastat tagasi ja tänapäeval.	teema “Kool”	töö Eesti kooli tutvustavate autentsete tekstidega, arutlused, ajurünnak “Kuidas muutub kool 30 aasta pärast”
Läbivad teemad		
1. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”	teema “Tarbimine”	oma toidukoha esitlemine
2. Läbiv teema „Teabekeskond”	kõik teemad	töö erinevate meedia allikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad (järelepärimine), teabeotsing erinevatel teemadel
3. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”	kõik teemad	töö interneti allikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod
4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	teema “Kultuur”	töö erinevate Eesti ja välismaa muuseumide tutvustavate tekstidega, arutlus “Kas enne välismaale minekut peaks Eestit hästi tundma õppima?”
5. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”	kõik teemad	Sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujundamisele suunatud rühmatöö ülesanded. Eri allikatest teabe kogumine, arutlemine väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, erinevate seisukohtade võrdlemine
6. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”	kõik teemad	Õpitu seostamine oma tegevustega uue materjali omandamisel, rollimängud, paaristöö, suulised ja oma seisukohtade väljendamine, kirjalikud arutlused

7. Läbiv teema “Tervis ja ohutus”	teema “Tarbimine”	toidupakendi uurimine, info otsimine tervislike ja kahjulike toiduainete kohta, kokkuvõtte kirjutamine
8. Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”	teema “Tarbimine”	ajurünnak: toidujääkide probleemi arutamine

5. KLASSIVÄLINE TEGEVUS

Klassivälisteks tegevusteks teema „Kool ja haridus“ raames on soovitatavad:

- ekskursioonid kutseõppekeskusesse ja ülikoolidesse; Tartu Ülikooli Narva Kolledži lahtiste uste päevade külastamine;
- tutvumine ülikoolide veebipõhiste allikatega: õpitavad elukutsed, sisseastumine, vastuvõtutingimused;
- perioodikaväljaannete lugemine ning telesaadete vaatamine ja raadiosaadete kuulamine;
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Tööelu“ raames on soovitatavad:

- ekskursioonid Narva ettevõtetesse;
- tutvumine erinevate elukutsete edukate esindajatega projekti „Tagasi kooli“ raames;
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasemel;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Kultuur“ raames on soovitatavad:

- erinevate rahvakultuuriga seotud ürituste, muuseumide, näituste külastamine, näiteks ekskursioon Eesti Rahva Muuseumisse (Tartu), Vabaõhumuuseumisse (Tallinn) jne.
- Eesti rahvakalendri tähtpäevade tähistamine oma koolis / klassis (näiteks mardipäeva, kadripäeva, jõulude, vastlapäeva jne tähistamine);

- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

6. ÕPPEKIRJANDUS

Õppekirjandusena on võimalik kasutada kõiki Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt lubatud ning Riikliku Õppekavaga kooskõlas olevaid gümnaasiumi eesti keele kui võõrkeele õpikuid. Lisamaterjalidena kasutatakse internetiallikaid, meediavahendeid, teabetekste ning eestikeelset ilukirjandust.

Valikkursus

35 tundi, 1 tund nädalas

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- kursuse „Vaba aeg” raames omandab õpilane teemakohaseid teadmisi ja sõnavara tasemel, mis võimaldab tal väljendada oma arvamusi erinevate vaba aja veetmise võimaluste kohta;
- õpilane on võimeline selgitama oma vaatenurka noorte vaba aja vsisustamise ja veetmise harjumuste probleemidele;
- õpilane oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
- õpilane analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab iseseisvaks teabe otsimiseks motivatsiooni ja vajalikke oskusi;
- õpilasel kujunevad positiivsed hoiakud tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste vastu;

2. Õpitulemused

- õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
- õpilane on võimeline looma teemal „Vaba aeg“ sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks.

2.1 Osaoskuste õpitulemused

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Keelestruktuurides võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; on olemas sõna- ja vormivalikuga seotud pause, kuid need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras.

3. Õppesisu

1. Vaba aja eelistused, aktiivne ja passivne puhkus (5 tundi).
2. Lugemine (8 tundi):
  - 1) lugemiseelistused;
  - 2) mittelugemise tagajärjed;
  - 3) e-raamat ja paberraamat;
3. Sport (7 tundi)
  - 1) spordialad,
  - 2) mida annab mulle sport;
  - 3) tippспорт, eesti tuntumad sportlased;
4. Muusika (3 tundi):
5. Teater ja kino (6 tundi).
6. Reisimine (6 tundi).

4. Läbivad teemad

Läbiv teema	Kursuse õppesisu
Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	Suulised ja kirjalikud ülesanded teemadel „Mida annab inimesele lugemine”, „Spordi mõju inimesele”, lugeri ja paberraamatu eelised ja puudused; Eesti kultuuritähed
Väärtused ja kõlblus	Suulised ja kirjalikud ülesanded teemal „Kunsti mõju inimestele”. Kriitilise mõtlemist ja argumenteerimisoskust kujundavad ülesanded.

5. Lõiming

Valdkonnapädevused ja ainevaldkonnad	Kursuse õppesisu
Emakeel, suhtluspädevus	Kõik teemad
Ajalugu	Eesti kirjanikud ja kultuuritegelased
Kehaline kasvatus	Spordi mõju inimesele

6. Klassiväline tegevus

Klassivälisteks tegevusteks teema „Vaba aeg“ raames on soovitatavad:

- näituste ja kontsertide külastamine;
- tunnid raamatukogus;
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel);

7. Õppekirjandus

Õppekirjandusena on võimalik kasutada kõiki Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt lubatud ning Riikliku Õppekavaga kooskõlas olevaid gümnaasiumi eesti keele kui võõrkeele õpikuid. Lisamaterjalidena kasutatakse internetiallikaid, meediavahendeid, teabetekste ning eestikeelset ilukirjandus

EESTI KEELE TEISE KEELENA

11. klass

105 tundi + 35 tundi valikkursus

1. ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

- õpilane omandab teemakohaseid teadmisi ja sõnavara tasemel, mis võimaldab tal eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
- õpilane on võimeline selgitama oma vaatenurka erinevate probleemide kohta ja analüüsima neid erinevatelt seisukohtadelt;
- õpilane oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
- õpilane analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi;
- omandab iseseisvaks teabe otsimiseks motivatsiooni ja vajalikke oskusi;

2. ÕPITULEMUSED

IV kursus „Meedia”:

- õpilane tunneb tuntumaid eestikeelseid ajalehti ja ajakirju, loeb eestikeelset trükimeediat, kuulab raadiosaateid, vaatab telesaateid;
- õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
- õpilane on võimeline looma meedia valdkonnas sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- õpilane selgitab oma vaatenurka meedia teemat käsitlevatele probleemidele, põhjendab oma meediaeelistusi;
- õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;

V kursus „Tervis”:

- õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
- õpilane on võimeline looma inimese tervist puudutavatel teemadel sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- õpilane selgitab oma vaatenurka inimese tervise teemat käsitlevatele probleemidele, põhjendab oma hoiakuid;

- õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- õpilane kujundab tauniva hoiaku uimastite tarbimise suhtes;
- õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks;
- õpilane mõistab tervisliku eluviisi eeliseid ning on teadlik ebaterve eluviisi tagajärgedest ja stressi mõjust inimorganismile;

VI kursused „Ühiskond”:

- õpilane tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu;
- õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
- õpilane on võimeline looma teemal „Ühiskond“ sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- õpilane tunneb tänapäevase ühiskonna tugevaid külgi, mõistab sotsiaalseid probleeme; õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- õpilane tunneb end ühiskonna liikmena ning on teadlik enda ja teiste inimeste sotsiaalsetest vajadustest;
- õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks;

3. ÕPPESISU

IVkursus „Meedia”:

1. Suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt. sõnavalik, žestid, miimika) (4 tundi).
2. Teabekeskond: infootsing ja -vahetus (23 tundi):
  - 1) trükimeedia;
  - 2) televisioon,
  - 3) internet meediavahendina;
3. Reklaam. (3 tundi)
4. Meedia roll ühiskonnas. (5 tundi)

V kursused „Tervis”:

1. Eluring: sünn, elu ja surm (4 tundi).
  - 1) eluiga;

2) haigused;

2. Elulaad ehk olemise viis (20 tundi):

- 1) toitumine; söömisharjumused;
- 2) tervislik ja ebatervislik toitumine, dieet;
- 3) stressi põhjustajad; stressi ennetamine;
- 4) hügieen ja puhkus kui tervise määravad;

3. Ebaterved eluviisid (4 tundi)

4. Terviskaitse, tervis ja ohutus; (5 tundi)

5. Psüühilise tervise eeldused; tasakaal inimese ja looduse vahel; (2 tundi)

VI kursus „Ühiskond”:

1. Ühiskond kui eluavalduste kogum (3 tundi).

- 1) inimene ja ühiskond;
- 2) eneseteostus; vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;

2. Sotsiaalsfäär (20 tundi):

- 1) ajateenistus
- 2) majandus; tõusud ja mõõnad;
- 3) elatustase;
- 4) inimesed meie kõrval; puudega inimeste töö;
- 5) heategevus

3. Kuritegevus (12 tundi)

- 1) süüteod ja karistused
- 2) turvalisus; ohutusreeglid;

2.1 OSAOSKUSTE ÕPITULEMUSED

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid keelestruktuure, kuid	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmäärke. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi

	esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	neis võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtust. Intonatsioon on enamasti loomulik	lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

4. PÄDEVUSED, LÕIMING TEISTE AINETEGA JA LÄBIVAD TEEMAD:

Üldpädevused	teemad	Meetod, töövõte, ülesanded, õppetegevus
Õpipädevus Õpilane oskab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, väitlused, rollimängud, kokkuvõtte kirjutamine, käitumisnormid rühma- ja paaristöö ülesannete täitmisel, info otsimine erinevatest allikatest, kirjaliku teksti plaani koostamine, poolametlikud kirjad, kuulamisülesanded, aktiivne kuulamine, funktsionaalne lugemine, võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida

Enesemääratluspädevus Õpilane suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult	teema “Tervis” teema “Tehnika” teema “Vaba aeg”	võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida, arutlemine, suulised ja kirjalikud arutlused, väitlused, ümarlauad
Suhtluspädevus Õpilane oskab ennast viisakalt väljendada, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, oma seisukohtade väljendamine, klassi ees kõnega esinemine, kokkuvõtte kirjutamine, poolametlike kirjade kirjutamine, väitlustes osalemine käitumisreeglid ja -normid rühmatöö ülesannete täitmisel, klassi ees esinemine, aktiivne kuulamine, töö tekstiga, funktsionaalne lugemine
Kultuuri- ja väärtuspädevus Õpilane suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse	kõik teemad	probleemilahendused, oma seisukohtade väljendamine, rühmatöö oskust arendavad ülesanded

Digipädevus Õpilane suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.	kõik teemad teema “Meedia” teema “Tehnika”	ülesannete täitmine erinevates digikeskkondades, töö erinevate meediaallikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel, töö internetiallikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod, oma ajalehe loomine arutlus “Suhete loomine interneti kaudu”, arvamuste vahetamine “Digiohutus” arutlemine “Kuidas muudab tehnika meie maailma 20 aasta pärast”
Sotsiaalne ja kodanikupädevus Õpilane oskab järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis	kõik teemad teema “Ühiskond”	probleemilahendused, erinevate seisukohtade võrdlemine alateema “Heategevus” raames: arutlemine “Keda aidata?”, väitlus “Kas riik peab vanglast vabanenuid aitama?”, poolametlik kiri “Heategevusüritused” alateema “Kuritegevus” raames: arutlus “Mis teeb noorukist kurjategija?” , väitlus “Kas mida rohkem on linnas politseinikke, seda turvalisem on elu?” ümarlaud “Ajateenistus - poolt ja vastu”

Lõiming teiste ainetega		
Arvutiõpetus: Õpilane õpib leidma ja säilitama digivahendite abil infot ning hindama selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osalema digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel	kõik teemad	töö erinevate meediaallikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel, töö internetiallikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod, oma ajalehe loomine
Ühiskonnaõpetus: Õpilane õpib tunnetama end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;	teema “Ühiskond” kõik teemad	heategevuse ja sotsiaalelu teemalised ülesanded ja arutelud, kokkuvõtte kirjutamine, poolametlikud kirjad, ümarlaud “Keda aidata?”, erinevate seisukohtade võrdlemine, sallivuse kujundamisele suunatud rühmatöö ülesanded
Vene keel, võõrkeeled: Õpilane õpib ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama nii suuliselt kui ka kirjalikult	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded
Läbivad teemad		
1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”	kõik teemad	oma seisukohtade väljendamine, õpitu seostamine oma tegevustega uue materjali omandamisel, rollimängud, paaristöö, suulised ja kirjalikud arutlused
2. Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”	teema “Tervis”	arutelu “Keskkonna mõju tervisele”, arutlus “Millest sõltub eluiga?”, kokkuvõtte kirjutamine
3. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	teema “Ühiskond”	eelarvamusliku suhtumise kujunemist vältida õpetavad arutelud ja tekstid

4. Läbiv teema „Kodanikualgatus ettevõtlikkus”	teema ja	teema “Ühiskond”	poolametlik kiri “Ettepanek” rühmatööd ”Eneseteostus. Vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks»
5. Läbiv teema „Teabekeskond”	teema	teema “Meedia”, kõik teemad	töö erinevate meediaallikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel
6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”		teema “Meedia”, teema “Tehnika” kõik teemad	töö internetiallikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod, oma ajalehe loomine
7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus”		teema “Tervis”, kõik teemad	Toitumisreeglite ja toitumisharjumuste analüüsimine, väitlus “Kumb on ohtlikum, kas rasvumine või suitsetamine?”, diskussioon “Anoreksia põhjused”, juhtumianalüüsid teemal “Toitumishäired”, rühmatöö, rollimängud, suulised ja kirjalikud arutlused, väitlud “Kas Mcdonald's tuleks ära keelata?”, kokkuvõtte kirjutamine, arutelu „Turvaline käitumine”
8. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”		kõik teemad	Psüühiline tervis. Tasakaal inimese ja looduse vahel. Sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujundamisele suunatud rühmatöö ülesanded. Eri allikatest teabe kogumine, arutlemine väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, erinevate seisukohtade võrdlemine

5. KLASSIVÄLINE TEGEVUS

Klassivälisteks tegevusteks teema „Meedia“ raames on soovitatavad:

- eestikeelse koolelehe väljaandmine;
- veebipõhiste vahendite kasutamine;
- perioodikaväljaannete lugemine ning telesaadete vaatamine ja raadiosaadete kuulamine;
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Tervis“ raames on soovitatavad:

- õpilase praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena (nt algklasside spordipäevad) ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasemel;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Ühiskond“ raames on soovitatavad:

- osalemine tegevustes, mille kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid (nt linna heakorrastamine, heategevusüritused jne);
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

6. ÕPPEKIRJANDUS

Õppekirjandusena on võimalik kasutada kõiki Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt lubatud ning Riikliku Õppekavaga kooskõlas olevaid gümnaasiumi eesti keele kui võõrkeele õpikuid.

Lisamaterjalidena kasutatakse internetiallikaid, meediavahendeid, teabetekste ning eestikeelset ilukirjandust.

Valikkursus

35 tundi, 1 tund nädalas

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- Kursuse „Tehnika” raames omandab õpilane teemakohaseid teadmisi ja sõnavara tasemel, mis võimaldab tal väljendada oma arvamusi erinevate tehniliste vahendite kohta;
- õpilane on võimeline selgitama oma vaatenurka tehnikat ja tehnoloogiat puudutavatele probleemidele;
- õpilane oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
- õpilane analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab iseseisvaks teabe otsimiseks motivatsiooni ja vajalikke oskusi;
- õpilasel kujunevad positiivsed hoiakud tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste vastu;

2. Õpitulemused

- õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;
- õpilane on võimeline looma teemal „Tehnika“ sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks;
- õpilane teab oma õigusi ja kohustusi liiklusolukordades nii jalakäija kui ka liiklusvahendi juhina;
- õpilane on teadlik tehnika ja tehnoloogia väärkasutusest tulenevaid ohtudest;
- õpilane on valmis IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös

2.1 Osaoskuste õpitulemused

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid keelestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtust. Intonatsioon on enamasti loomulik	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

3. Õppesisu

1. Elukeskkond; (6 tundi).

- 1) elutingimused erinevatel aladel;
- 2) tehniliste vahendite kättesaadavus; maa- ja linnaelu;

2. Transport ja liiklus; liiklusohutus; (6 tundi)

3. Mobiilid; (5 tundi)

4. Digitaalne muusikakeskkond; (2 tundi)

5. Keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid; arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne; (6 tundi)

6. Biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne; (5 tundi)

7. Tehnika mõju inimestele; (5 tundi)

Läbivad teemad

Läbiv teema	Kursuse õppesisu
Tehnoloogia ja innovatsioon	Suulised ja kirjalikud ülesanded teemadel „Leiutised”, „Uued tehnoloogilised rakendused”. Digiülesanded, mille eesmärgiks on e õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kestuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Väärtused ja kõlblus	Suulised ja kirjalikud ülesanded teemal „Tehnika mõju inimestele”. Kriitilise mõtlemist ja argumenteerimisoskust kujundavad ülesanded

4. Lõiming

Valdkonnapädevused ja ainevaldkonnad	Kursuse õppesisu
Emakeel, suhtluspädevus	Kõik teemad
Bioloogia, loodusteaduslik pädevus	Väitlus „Biotehnoloogia igapäevaelus”
Arvutiõpetus	Ülesanded digikeskkondades

5. Klassiväline tegevus

Klassivälisteks tegevusteks teema „Tehnika“ raames on soovitatavad:

- esitlused, uurimused ja muud tööd, mille sooritamiseks kasutatakse nüüdisaegseid tehnoloogiaid;
- osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;
- osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;
- osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel);

6. Õppekirjandus

Õppekirjandusena on võimalik kasutada kõiki Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt lubatud ning Riikliku Õppekavaga kooskõlas olevaid gümnaasiumi eesti keele kui võõrkeele õpikuid. Lisamaterjalidena kasutatakse internetiallikaid, meediavahendeid, teabetekste ning eestikeelset ilukirjandust.

EESTI KEELE TEISE KEELENA

12. klass

105 tundi + 35 tundi valikkursus

1. ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

12. klassi eesti keele teise keelena õpetusega taotletakse, et õpilane:

omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;

on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama eesti keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;

mõistab ja väärtustab oma ning eesti kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning arvestab suhtluses eesti kultuurinorme ja tavasid;

analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ja vajalikud oskused.

2. ÕPITULEMUSED

VII kursus „Pere ja kasvatus”:

õpilane mõistab konkreetsete või abstraktsete teemakohaste keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt teemadel, mis puudutavad perekonda ja selle loomise erinevaid aspekte;

loob teemakohaseid sidusaid ja loogilisi tekste;

selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi rääkides valkust perekonna ja karjääri vahel, pereplaanimise võtetest ja võimalustest, laste kasvatamise põhimõtetest;

suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid perekonnasiseste ja põlvkondadevaheliste konfliktide põhjustest ning nende ennetamise või lahendamise meetmetest;

kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;

omandab keeleoskuse, mis võimaldab arutleda teemade üle, mis puudutavad perekonnaloome ja lähedasi suhteid (s.o vanemate ja laste ning elupartnerite vahel);

seostab omandatud teadmisi teiste eluvaldkondade teadmisega

VIII kursus „Eesti ja maailm”:

õpilane mõistab konkreetsete või abstraktsete teemakohaste keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt teemadel, mis puudutavad Eestit, selle asukohta, kultuuri ja rahvast, suhteid teiste riikide ja kultuuridega;

loob teemakohaseid sidusaid ja loogilisi tekste;

selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;

suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid Eesti positsioonist teiste Euroopa ja maailma riikide seas; Euroopa Liidu liikmesriigina omandatud võimalustest ja väljavaadetest

arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;

tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat;

vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;

kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;

omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda teemadel, mis puudutavad omariikluse ja kodanikuks olemise teemasid, kultuuri ja multikultuurset ühiskonda;

seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega

IX kursus „Keskkond”:

õpilane mõistab konkreetsete või abstraktsete teemakohaste keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt teemadel, mis puudutavad Eestit elukeskkonnana, looduskeskkonda ja sellega seotud seisukohti ja probleeme;

loob teemakohaseid sidusaid ja loogilisi tekste;

selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi seoses looduskeskkonna ja sotsiaalsete probleemide lahendamise võtete ning säästliku eluviisiga;

suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid Eesti looduskeskkonna seisundi teemal ning hinnata Eesti atraktiivsuse taset elukeskkonnana;

tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat;

vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;

kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;

omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda ning vabalt suhelda teemadel, mis puudutavad looduskeskkonna säilitamise ja taastamise küsimusi, elu multikultuurses või monokultuurses ühiskonnas;

seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega

2.1 OSAOSKUSTE ÕPITULEMUSED

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid keelestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtust. Intonatsioon on enamasti loomulik	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmäärke. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

3. ÕPPESISU

VII "Pere ja kasvatus"

1. Armastus ja armumine:

1) Partneri loomumomadused ja partneri valik;

2. perekond; perekonna plaanimine ja loomine;

1) rollisuhted perekonnas,

2) rollijaotus;

3) peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;

4) ideaalne peremudel;

3. kasvatus:

1) isakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak;

2) laste kasvatamise põhimõtted

4. Karjäär või abiellu? Mõisted - teemavaldkonna sõnavara; pereplaanimine, väärtushinnangud ja nende kujundamine, eluhoiak, rollisuhted

VIII kursus „Eesti ja maailm”:

1. Riik ja omariiklus (10 tundi):

- 1) õigusriigi põhimõtted;
- 2) mida tähendab olla kodanik?
- 3) kodanikuühiskond, kodanikuinitsiatiiv;

2. Rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid (10 tundi):

- 1) suhtlemine teisest rahvusest inimestega ja inimeste vahel;
- 2) mitmekultuuriline ühiskond;

3. Eesti ja teised riigid (15 tundi):

- 1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Mis võimalusi avanevad Eestile seoses astumisega Eli, Eesti noorte laienenud võimalused Euroopa Liidus;
- 3) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö;
- 4) Immigratsioon.

IX kursus „Keskkond”:

1. Inimene ja loodus: (3 tundi):

- 1) puutumatu loodus; tööstus ja kultuurmaastikud, kaitsealad; saasteallikad;
- 2) meie kodukoha keskkonnaprobleemid;
- 3) maailma loodus, inimtegevuse tagajärjed, kliimamuutused;
- 4) geneetiliselt modifitseeritud toiduained;
- 5) loomad meie ümber; loomaaiad, loomkatsed – poolt ja vastu;

2. Tarbimine:

- 1) ressursside pillav kasutamine, liigtarbimine, tarbijalik mõtlemine, toiduraiskamine;
- 2) ressursside kokkuhoid; säästlik eluviis;

3. Jätkusuutlik areng

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, mahetootmine;
- 2) energiaallikad; tuumaelektrijaamad – poolt ja vastu;

4. PÄDEVUSED, LÕIMING TEISTE AINETEGA JA LÄBIVAD TEEMAD:

Üldpädevused		Meetod, töövõte, ülesanded, õppetegevus
Kultuuri- ja väärtuspädevus Õpilane suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;	kõik teemad teema “Ühiskond” teema “Perekond ja kodu” teema “Loodus”	probleemilahendused, oma seisukohtade väljendamine, rühmatöö oskust arendavad ülesanded alateema “Kodanikuühiskond” raames: üleskutse kirjutamine, kodanikualgatuse esitlemine kokkuvõtte “Sellised me oleme”, arutlus “Noorte väärtushinnangud” loodushoiu probleemide arutlemine, mida võib tavakodanik teha looduse heaks
Enesemääratluspädevus: Õpilane suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; on teadlik tervislikest eluviisidest; oskab käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta.	kõik teemad	võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida, arutlemine, suulised ja kirjalikud arutlused, väitlused, ümarlauad
Suhtluspädevus: Õpilane suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, oma seisukohtade väljendamine, klassi ees kõnega esinemine,

esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.	teema “Perekond”	kokkuvõtte kirjutamine, poolametlike kirjade kirjutamine, väitlustes osalemine käitumisreeglid ja -normid rühmatöö ülesannete täitmisel, klassi ees esinemine, aktiivne kuulamine, töö tekstiga, funktsionaalne lugemine rollimängud “Konfliktide lahendamine”
Õpipädevus: Õpilane oskab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded, mõistekaardid väitlused, rollimängud, kokkuvõtte kirjutamine, käitumisnormid rühma- ja paaristöö ülesannete täitmisel, info otsimine erinevatest allikatest, kirjaliku teksti plaani koostamine, poolametlikud kirjad, kuulamisülesanded, aktiivne kuulamine, funktsionaalne lugemine, võtmega ülesanded, mis võimaldavad õpilasel oma vastuseid kontrollida

Digipädevus: õpilane suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemi lahendamiseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.	kõik teemad	töö erinevate meediaallikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad, teabeotsing erinevatel teemadel, töö internetiallikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod, ülesannete täitmine erinevates digikeskkondades
Sotsiaalne ja kodanikupädevus: õpilane suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna, teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;	kõik teemad teema “Ühiskond”	probleemilahendused, erinevate seisukohtade võrdlemine alateema “Kodanikuühiskond” raames: poolametlik kiri, üleskutse, rollimängud

Lõiming teiste ainetega		
Vene keel: õpib ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult	kõik teemad	kõik suulised ja kirjalikud ülesanded
Arvutiõpetus: Õpilane õpib leidma ja säilitama digivahendite abil infot ning hindama selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osalema digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel.	kõik teemad	teabe otsimine, töö interneti allikatega, materjalide loomine internet -keskkonnas, esitlused ja videod, ülesannete sooritamine digikeskkonnas
Ühiskonnaõpetus: Õpilane õpib tunnetama end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;	kõik teemad	õigusriigi põhimõtted, kodanikuühiskonna ja kodanikualgatuse mõisted ja näited - rühmatööd ja kõnevõttud
Bioloogia: õpilane oskab hinnata meie maailma looduslikku mitmekesisust ja tutvub jätkusuutliku arengu põhimõtetega	teema “Loodus”	arutlused, väitlused ja probleemilahendused teemadel “Toiduraiskamine”, “Ida-Virumaa keskkonnaprobleemid”, “Tuumaenergia”, “Jätkusuutlik areng”

Läbivad teemad		
1. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”	kõik teemad	Sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujundamisele suunatud rühmatöö ülesanded. Eri allikatest teabe kogumine, arutlemine väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, erinevate seisukohtade võrdlemine
2. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”	teema “Ühiskond”	poolametlik kiri (ettepanek), arutelu “Heategevusüritused”
3. Läbiv teema „Teabekeskond”	kõik teemad	töö erinevate meedia allikatega, oma teabetekstide loomine, poolametlikud kirjad (järelpärimine), teabeotsing erinevatel teemadel
4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	teema “Perekond ja kodu”	arutelu “Usuõpetus kooliprogrammis”, kokkuvõtte kirjutamine “Sellised me oleme”
5. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”	kõik teemad	töö interneti allikatega, materjalide loomine internet - keskkonnas, esitlused ja videod
6. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”	kõik teemad	tuleviku plaanide arutamine, oma seisukohtade väljendamine, õpitu seostamine oma tegevustega uue materjali omandamisel, rollimängud, paaristöö, suulised ja kirjalikud arutlused
7. Läbiv teema “Tervis ja ohutus”	teema “Ühiskond”	info otsimine teemal “Turvaline käitumine”, arutlus “Kas mida rohkem on linnas politseinikke, seda turvalisem on elu?” arutlus “Joobes juhtimine”
8. Läbiv teema “Keskkond ja jätkusuutlik areng	Teema “Loodus”	toiduraskamise probleemi arutamine, töö tekstiga, ümarlaud, «Ida-Virumaa keskkonna probleemid”

5. KLASSIVÄLINE TEGEVUS:

Klassivälisteks tegevusteks teema „Perekond“ raames on soovitatavad:

projektitegevus „Idealse pere mudel”;

veebipõhiste vahendite kasutamine;

perioodikaväljaannete lugemine ning telesaadete vaatamine ja raadiosaadete kuulamine;

osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;

osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;

osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Keskkond“ raames on soovitatavad:

õpilase praktiline tunniväline tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena (nt algklasside loodusõpetuse tunnid ja loodussäästlikku eluviisi propageerivad tunnid) ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

osalemine tegevustes, mille kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust jätkusuutlikust arengust, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid (nt linna heakorrastamine, kohaliku tootmise toetamine jne);

osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;

osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil;

osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

Klassivälisteks tegevusteks teema „Eesti ja maailm“ raames on soovitatavad:

koostöö partnerkooliga;

osalemine erinevates Euroopa noortele mõeldud projektides (noortevahetused ja koolitused);

osalemine Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides;

osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasemel;

osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel),

6. ÕPPEKIRJANDUS

Õppekirjandusena on võimalik kasutada kõiki Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt lubatud ning Riikliku Õppekavaga kooskõlas olevaid gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpikuid. Lisamaterjalidena kasutatakse internetiallikaid, meediavahendeid, teabetekste ning eestikeelset ilukirjandust.

Valikkursus

35 tundi, 1 tund nädalas

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kursuse „Inimene kui indiviid” raames omandab õpilane teemakohaseid teadmisi ja sõnavara tasemel, mis võimaldab tal väljendada oma arvamusi erinevate tehniliste vahendite kohta;

õpilane on võimeline selgitama oma vaatenurka tehnikat ja tehnoloogiat puudutavatele probleemidele;

õpilane oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;

õpilane analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab iseseisvaks teabe otsimiseks motivatsiooni ja vajalikke oskusi;

õpilasel kujunevad positiivsed hoiakud tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste vastu;

2. Õpitulemused

õpilane mõistab keerukate teemakohaste tekstide ja mõttevahetuse tuuma;

õpilane on võimeline looma teemal „Inimene kui indiviid” sidusa ja loogilise teksti nii suuliselt kui ka kirjalikult;

seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;

õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid vajaliku info otsimiseks;

õpilane tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi, põhjendab oma väärtushinnanguid.

2.1 Osaoskuste õpitulemused

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest õpitud teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuigi võib esineda puudusi. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalisi kirjeldusi õpitud teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid keelestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtust. Intonatsioon on enamasti loomulik	Kirjutab omandatud teemadel seotud tekste. Põhjendab oma seisukohti ja eesmäärke. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

3. Õppesisu

1. Inimese loomus ja käitumine, eluhoiakud ja maailmavaated: (15 tundi):

- 1) Enesetutvustus, iseloomujooned;
- 2) väärtushinnangud;

2. Iga inimese kordumatu eripära (10 tundi)

- 1) Saatused ja elulood;
- 2) Kehakeel ja välimus Mõisted teemavaldkonna sõnavara; välimus, ilu, kehakeel;

3. Erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused. (10 tundi):

- 1) Sõidame Euroopasse;
- 2) Euroopa linnad ja nende vaatamisväärsused;
- 3) Euroopa eri rahvaste kultuurid, kultuuride erinevused ja mitmekesisus;

4. Läbivad teemad

Läbiv teema	Kursuse õppesisu
„Kultuuriline identiteet”	Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, omandama teadmisi eesti rahvuskultuuri kujunemise ja eri kultuuride vastastikku rikastavate mõjutuste kohta teemade „Rahvuslik identiteet”, „Kultuuritraditsioonid”, „Rahvapärимused” raames.
„Väärtused ja kõlblus”	Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega teemade „Rahvuslik identiteet”, „Kultuuritraditsioonid”, „Rahvapärимused” raames.

5. Lõiming

Valdkonnapädevused ja ainevaldkonnad	Kursuse õppesisu
Emakeel, suhtluspädevus	Kõik teemad
Ajalugu, kirjandus, inglise keel	Õpilast suunatakse väärtustama ja võrdlema oma kultuuri ja Euroopa rahvaste kultuuride pärandit ja eripärasid teemade „Erinevad inimesed ja rahvad”, „Erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid” raames, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis.

6. Klassiväline tegevus

Klassiväliseks tegevusteks teema „Tehnika” raames on soovitatavad:

eesti filmide vaatamine ja arutlemine (nt „Viimne reliikvia”, „Karu süda”, „Õnnelind flamingo”, „Klass” jt); tutvumine Euroopa rahvaste kultuuridega meedia vahendusel; osalemine

Kultuuriosakonna, Haridus- ja Teadusministeeriumi või muu asutuse poolt välja kuulutatud loovööde konkurssides; osalemine eesti keele olümpiaadidel nii linna kui ka riigi tasandil; osalemine kooliüritustel (nt eesti keele ainenädalas, konkurssides, temaatilistel üritustel).